

190
1951/3

ბავშვების
განათლების

ბავშვის
განათლება

11
1951

პ ი ო ნ ე რ ი

საქართველოს ალკა ცენტრალური კომიტეტის
ყოველთვიური საბავშვო ჟურნალი

№ 11 ნოემბერი 1951

საბლიტგამი

წელიწადი XXV

П И О Н Е Р И Ежемесячный детский журнал Центрального Комитета ЛКСМ Грузии

მშვიდობისთვის

ასე არის ახლა, ასე იყო ძველად:
ჩვენ არავის ვერჩით, ჩვენ ძმები ვარ ყველა.

აბა მოიგონეთ, განა სადმე თქმულა,
რომ სხვას დავცემოდით ყაჩაღურად, მტრულად?

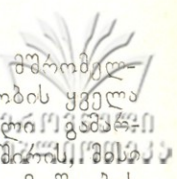
დიდმა რუსის ხალხმა ჩვენ სხვადასხვა ერთან
მეგობრობით შეგვკრა, ძმურად შეგვაერთა.

ვამბობთ ომი არ გვსურს! და ვასრულებთ კიდევ,
ზეპირად კი არა, საქმით დავამტკიცეთ.

ჩვენ სტალინმა გვზარდა, შრომას დავვამაგრა,
ჩვენ სტალინმა გვზარდა მშვიდობისთვის... მაგრამ

ვიტყვი: თუ კი, ომის ქარმა ჩაგვიქროლა,
— ერთნაირად გვიყვარს მშვიდობაც და ბრძოლაც!

ი. გრიშაპუილი

არმიამ ჯერ სამოქალაქო ომში, ხოლო შემდეგ დიდ სამამულო ომში გმირულად დაიცვეს მტრისაგან სოციალისტური რევოლუციის მონაპოვარი და უდიდეს მსოფლიოსტორიულ გამარჯვებას მიაღწიეს.

ჩვენი ქვეყანა არასოდეს არ ყოფილა ისე ძლიერი, როგორც ახლაა. ამ ეკონომიურმა, კულტურულმა და პოლიტიკურმა ძლიერებამ გამოხატულება ჰპოვა იმ უდიდეს ავტორიტეტსა და სიყვარულში, რითაც ჩვენი ქვეყანა მთელს პროგრესულ კაცობრიობაში სარგებლობს.

საბჭოთა კავშირი მეთაურობს დემოკრატიულ ძალებს, მშვიდობის საქმეს. ახლა მას დასაყრდენით მეზობლად ჰყავს მეგობარი სახელმწიფოები: პოლონეთის, ჩეხოსლოვაკიის, უნგრეთის, რუმინეთის, ბულგარეთის, ალბანეთის სახალხო დემოკრატიის რესპუბლიკები და გერმანიის დემოკრატიული რესპუბლიკა, რომლებიც საბჭოთა კავშირის მაგალითით მტკიცედ დგანან სოციალიზმის მშენებლობის გზაზე. სამხრეთ-აღმოსავლეთით ჩვენი ქვეყნის მეგობრები არიან მონგოლეთისა და დიდი ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკები და ამერიკის იმპერიალიზმის წინააღმდეგ გმირულად მებრძოლი კორეის სახალხო-დემოკრატიული რესპუბლიკა.

სახალხო-დემოკრატიული ქვეყნებისა და

ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკის მშრომელთა მიერ კულტურული მშენებლობის ყველა დარგში მოპოვებული ისტორიული გამარჯვებანი მიღწეულია საბჭოთა კავშირის ბედნიერი ხალხის ცხოვრებისა და მუშაობის მაგალითის გაზიარებით, საბჭოთა კავშირის ძმური დახმარებით. ამიტომაც არის, რომ სსრ კავშირის მხარდამხარ მშვიდობისათვის გმირულ ბრძოლას ეწევიან ეს ქვეყნები.

მსოფლიოს ყველაზე რეაქციული იმპერიალისტები, ამერიკის შეერთებული შტატების მეთაურობით, სულ უფრო და უფრო ამლიერებენ შეიარაღებას და ამზადებენ ახალ ომს. მაგრამ მშვიდობისათვის მოძრაობა მასობრივად გავრცელდა მსოფლიოს ყველა ქვეყანაში. მშვიდობის ფრონტი სულ უფრო და უფრო ძლიერდება, იგი მოიცავს ასეულ მილიონობით ადამიანებს. მშვიდობის, დემოკრატიისა და კომუნისმისათვის მებრძოლ ძალთა გენიალური მებრძოლის დიდი სტალინის მეთაურობით მშვიდობა გაიმარჯვებს ომზე.

ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუცია კომუნისმისა და მშვიდობისათვის ბრძოლის დიდ გზაზე მსოფლიოს მშრომელთა ჩირაღდანია.

უ. თოფუჩია

ა ი რ ა მ ო გ ვ ც ა ო ქ ტ ო მ ბ მ რ მ ა

ოცდაათოთხმეტი წლის მანძილზე აყვავდა და გაიფურჩქნა ჩვენი დიდი სოციალისტური სამშობლო. ავიღოთ თუნდაც კულტურის ფრონტი.

აი, ჩვენს ქვეყანაში კულტურის გრანდიოზული განვითარების წოვიერთი ციფრები:

ოქტომბრის რევოლუციამდე მეფის რუსეთის მოსახლეობის $\frac{2}{3}$ წერა-კითხვის უცოდინარი იყო. ხასკოლო ასაკის ბავშვთა $\frac{4}{5}$ სკოლაში არ დადიოდა. ათას მოსახლეზე მადიოდა მხოლოდ 47 მოსწავლე. ბევრი აპარუსი ხალხის მოსახლეობის 1-3 პროცენტი იყო წერა-კითხვის მცოდნე, ხოლო იაკუტებს თურქმენებს, ყირგიზებს და რუსეთის სხვა განაპირა ქვეყნებში მცხოვრებთ შორის წერა-კითხვის მცოდნეთა რაოდენობა პროცენტის მეთათედი ნაწილით განისაზღვრებოდა. მეფის რუსეთის 40 ხალხს არ ჰქონდა საკუთარი დამწერლობა.

სტალინური ხუთწლიეების მანძილზე ჩვენს ქვეყანაში მთლიანად ლიკვიდირებულია წერა-კითხვის უცოდინარობა.

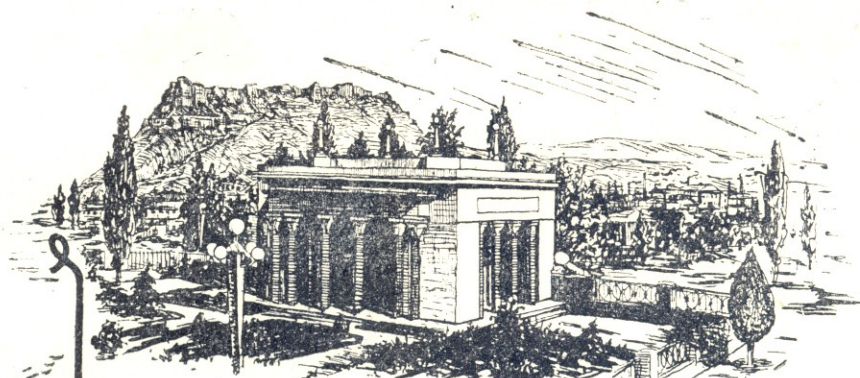
ჯერ კიდევ 1932 წელს საბჭოთა კავშირის მოსწავლეთა რაოდენობის მხრივ პირველი ადგილი ეჭირა მსოფლიოში.

1950 წელს მოსწავლეთა რაოდენობა დაწყებით, შვიდწლიან, საშუალო სასწავლებლებსა და ტექნიკუმებში 37,9 მილიონ კაცს შეადგენდა.

საბჭოთა ხალხს ემსახურება 127 ათასზე მეტი კულტურის სახანძრე და სახლი, კლუბები, 300 ათასზე მეტი ბიბლიოთეკა, რომელთა წიგნების ფონდი მილიონობით ეგზემპლარს შეიცავს, 800-ზე მეტი თეატრი.

მშრომელთა ბავშვებს ოქტომბრის რევოლუციამ მოუტანა ბედნიერი და მხიარული ცხოვრება.

მარტო ომის შემდგომ წლებში საბჭოთა ბავშვებისათვის აღდგენილია და ხელახლა მოწყობილია 914 პიონერთა სახანძრე და სახლი, 596 ნორჩ რეპნიკოსთა და ნატურალისტთა სადგური, 23 ბავშვთა მხატვრული აღზრდის სახლი, საბავშვო გამომცემლობები ყოველწლიურად უშვებენ მილიონობით წიგნებს ბავშვებისათვის.

ქალაქი გორში

დღეს უჩვეულო დილა გათენდა,
ჩურჩულებს წყნარად მშრომელი გორი;
ულრუბლო ზეცა სხვა შუქს აფენდა,—
მზე გამობრწყინდა ქალაქში ორი.

დღეს ცის კარები გაიხსნა ათად,
იგი თვით მზეზეც იყო ნათელი:
ბელადმა გორში შემოანათა,
მიწამაც იგრძნო სხვა ჟრუანტელი.

ესალმებიან ხეებიც კრძაღვით,
ბრძენი ჭიშკართან მისული ღელავს,
ფეხს იდგამს თითქოს პატარა სახლი
და გულში იკრავს სოსოს—დიდ ბელადს.

ლავით საროქა

ხ ა რ თ გ ა ზ ა ფ ხ უ ღ ი ჩ ვ ე ნ ი ქ ვ ე ყ ნ ი ს ა

სე იწყება სამშობლოს დილა,
როგორც იწყება თქვენი ბავშვობა;
და მინდა ვიყო მეც თქვენს კბილა,
მსურს თქვენთან სწავლა და თამაშობა.

თბილისის ქალთა 24-ე სკოლის პიონერებს

იმიტომ მოსპო მტერი ვერაგი,
თქვენ რომ გქონოდათ დღე ბედნიერი.

თქვენ არ გინახავთ სუსხი წარსულის,
თქვენთვის მუსრავდნენ მტარვალს გმირები;
თქვენ ჩვენი ქვეყნის ხართ გაზაფხული
და მერცხლებივით მოფრენილები.

თქვენთვის მღერიან ჩვენი მგოსნები,
ჩემი კალამიც თქვენთვის ირწევა,
თქვენა ხართ გმირი ჩემი ოცნების,
გულს რომ არასდროს არ ავიწყდება.

თქვენზე ოცნებობს დიდი ბელადი,
მისი ზრუნვით ხართ მხნე და ძლიერი,

მადლობა ძვირფას ამ შეხვედრისთვის,
დე, ჩვენი სიტყვა, ლექსი და ტაში
ყუმბარა იყოს გარეწარ მტრისთვის,
დროშა ჩვენს ყოველ გამარჯვებაში.

ანდრო თაყვაძე

ქართველი ჩაპაევი

ეპიზოდები *

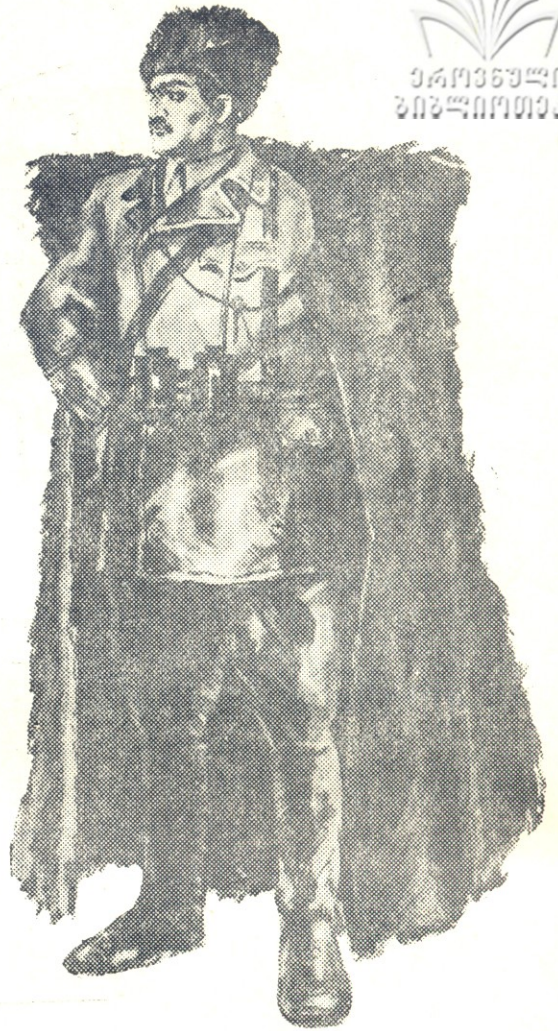
ქართველი ჩაპაევი — ასე უწოდებდნენ სამოქალაქო ომის ლეგენდარულ გმირს ვასილ კიკვიძეს.

კიკვიძემ მხოლოდ 24 წელიწადი იცოცხლა, მაგრამ თავისი ხანმოკლე ცხოვრების მანძილზე იმდენი ვაჟკაცობა და გმირობა გამოიჩინა, რომ მისი სახე სამუდამოდ დარჩება საბჭოთა ხალხის მეხსიერებაში. დივიზია, რომელსაც 1918 წელს კიკვიძე მეთაურობდა, აქამდე მის სახელს ატარებს. სტალინგრადის ოლქში ადგილს, სადაც კიკვიძე იბრძოდა და მოკლეს, ახლა კიკვიძის რაიონი ეწოდება. კიკვიძის რაიონის მცხოვრებთა შუამდგომლობით აქ უნდა იქნეს გადმოსვენებული კიკვიძის ნეშტი, რომელიც დაკრძალულია მოსკოვში, ვაგანკოვის სასაფლაოზე.

ვასილ ისიდორეს ძე კიკვიძე დაიბადა ქალაქ ქუთაისში 1895 წელს. რევოლუციური პროპაგანდისათვის 1914 წელს ის გამორიცხეს გიმნაზიიდან. იმ წელს დაიწყო პირველი მსოფლიო ომი, და კიკვიძე ჯარში გაიწვიეს. კიკვიძე პოლკშიაც განაგრძობდა რევოლუციურ პროპაგანდას, რისთვისაც დაპატიმრეს. მას სამხედრო სასამართლო ელოდა, შესაძლებელია დახვრეტაც, მაგრამ თებერვლის რევოლუციამ გაათავისუფლა იგი. კიკვიძე დადგა ბოლშევიკების პოზიციაზე. ჯარისკაცებმა ის აირჩიეს დივიზიის კომიტეტის თავმჯდომარედ.

ოქტომბრის რევოლუციის შემდეგ კიკვიძე წარმატებით იბრძოდა უკრაინაში „გაიდამაკების“ წინააღმდეგ (ასე უწოდებდნენ რაზმს, რომელიც იცავდა კულაკებისა და ბურჟუაზიის ინტერესებს). როდესაც უკრაინას თავს დაესხნენ გერმანელ ოკუპანტთა პოლკები, კიკვიძე იბრძოდა მათ წინააღმდეგ, ის ზარკოვის თავდაცვის ერთ-ერთი ხელმძღვანელი იყო. შემდეგ ვასილ კიკვიძე დაინიშნა დივიზიის მეთაურად, ხოლო 1918 წლის ივლისში გაგზავნეს ცარიცინის (ახლანდელი სტალინგრადის) ფრონტზე.

* ეს „ეპიზოდები“ დაწერილია სპეციალურად ჩვენი ჟურნალისათვის.

ცარიცინის თავდაცვას ხელმძღვანელობდა ამხანაგი სტალინი. კიკვიძის დივიზია შედიოდა დამცველთა იმ ჯგუფში, რომელიც გმირ ქალაქს ჩრდილოეთის მხრივ იფარავდა.

ენერგიული, თავდავიწყებამდე გამბედავი, უნარიანი კიკვიძე მალე შეიქნა საშიში გერმანული იმპერიალიზმის დამქაშ თეთრკახეთა ატამან კრასნოვისათვის.

1919 წლის იანვარში კიკვიძის მშვენიერი სიცოცხლე მტრის ტყვიით იქნა შეწყვეტილი.

ქვევით ჩვენ მოგვყავს რამდენიმე ეპიზოდური კიკვიძის საბრძოლო ცხოვრებიდან.

მოუღოღნელი ცეცხლი

ბრძოლა იყო სადგურ ალექსიკოვოსთან. კიკვიძე ზოლებიანი ჯავშნოსანი ავტომანქანით, რომელსაც წითელარმიელებმა „ვეფხვი“ უწოდეს, მიქროდა თეთრების შესახვედ-

რად და შეუბრალებლად ანადგურებდა მათ შემომტევე შარს.

ერთ-ერთი ასეთი რეიდის დროს ჯავშნოსანი მანქანა უცებ გვერდზე გადაიხარა და შეჩერდა.

— გვესროლეთ, ეშმაკებო! — შესძახა მტერს კიკვიძემ. — ახლა კი დადგა „ვეფხვის“ აღსასრული, — ჩაილაპარაკა მან.

მძლოლმა სწრაფად გაალო სარკველი, მიმოიხედა, გადმოხტა მიწაზე და ერთი წუთის შემდეგ უკანვე შეძვრა მანქანაში.

— ეს იარაღის ბრალი არ არის, — დამნაშავედ წარმოთქვა მან, — ორმოში ჩავცვივდით...

მანქანა არ იყო დაზიანებული, მაგრამ ორმოდან საკუთარი ძალით მისი ამოსვლა შეუძლებელი იყო.

— დანებებით, მე მგონია, არ უნდა დავნებდეთ, — თქვა მძლოლმა, — გასულ კვირას ჩვენი ორი მეგობრის გვამი ვნახე... ერთ მათგანს ტანზე ამოჭრილი ჰქონდა ასოები, მეორეს კი ტანი ჰქონდა დაჩხვლექილი... უმჯობესია აქვე ავფეთქდეთ „ვეფხვთან“ ერთად, ვიდრე მტერს ხელში ჩავუვარდეთ.

— რა გაეწყობა... შესაძლებელია... მხოლოდ ეს ყოველთვის მოესწრება, — ჩაილაპარაკა კიკვიძემ.

გარედან მოისმა შეძახილები. ხმაურზე შეიძლებოდა გარჩევა, რომ თეთრკაზაკები ხოხვით უახლოვდებოდნენ „ვეფხვს“. აშკარა იყო კაზაკების მიერ გარშემორტყმა.

— ისროლე! — უბრძანა კიკვიძემ მეორე მეტყვიამფრქვევეს. მეტყვიამფრქვევემ სასწრაფოდ გახსნა ცეცხლი.

— კმარა! — ჩაილაპარაკა კიკვიძემ.

ტყვიამფრქვევი დადუმდა. — ვაზნები! მოიტა ახალი ლენტები! — უცებ მთელი სიძლიერით დაიყვირა კიკვიძემ. მეომარმა მყისვე შეხედა კიკვიძეს, შემდეგ კი მთელ გროვა მომარაგებულ ლენტებს.

— დაიყვირე „არ არის ვაზნები!“ — ჩაიხურჩულა კიკვიძემ.

— ვაზნები არ არის! — დაიღრიალა მეტყვიამფრქვევემ.

მთელი ეს დიალოგი გარკვევით ესმოდათ თეთრკაზაკებს.

— გესმით, კომუნისტებო?! — ყრუდ მოისმა ერთი წუთის შემდეგ ჩახლეჩილი ხმა. — დაგვენებით!

— ვერ ელირსებით! — გასძახა კიკვიძემ. თეთრკაზაკებმა დაიწყეს ბჭობა.

— ვესვრი ერთ შეკვრა ხელყუმბარას და... — თქვა ერთმა თეთრკაზაკმა.

— უტვირთე! ცოცხლად მაგისტვის 30 ათასს გვპირდებიან.

— კი, მაგრამ მანქანიდან როგორ გამოიყვანო?

კიკვიძე მიეკრა მანქანის კედელს, რომ კარგად გაეგონა მათი კამათი.

„თითქოს კენკავენ!“ — გაიფიქრა მან. კაზაკები ფუსფუსებდნენ მანქანის ირგვლივ.

— თოკებს აბამენ! — თქვა მძლოლმა.

კიკვიძემ მრავალმნიშვნელოვნად მიიღო თითი ტუჩებზე და დაიკავა თავისი ადგილი მეტყვიამფრქვევესთან.

— ბატონო იასაულო! მზად არის! — მოისმა ხმა გარედან.

მძიმე მანქანა შეინძრა... და ისევ გაჩერდა. თეთრები რომ დარწმუნდნენ ტყვეების უმწობაში, შემოერტყნენ ჯავშნოსანს და ოფლში გათქვირულებმა დაუწყეს მანქანას ორმოდან ამოთრევა. დიდი ხნის წვლების შემდეგ მანქანა ორმოდან ამოათრიეს.

— შეაბი ცხენები! — გასცა განკარგულება იასაულმა, — მოიყვანე ესენი შტაბამდე.

— გმადლობთ! — გასძახა მათ კიკვიძემ. — აბა, ახლა იმსჯელებ.

ჯავშნოსანიდან უმალ გახსნეს ტყვიამფრქვევების ცეცხლი და სანამ თეთრკაზაკები გამოერკვეოდნენ, ათი კაცი განგმირული დაეცა.

— დასძარი მანქანა! — უბრძანა კიკვიძემ მძლოლს და ჯავშნოსანი გრუხუნით წინ გაემართა.

ჯავშნოსანიდან უმალ გახსნეს ტყვიამფრქვევების ცეცხლი...

თეთრების შტაბში

ერთხელ კიკვიძეს მოახსენეს, რომ მემორებმა ტყვედ ჩაიგდეს თეთრების ერთ-ერთი გამოჩენილი ოფიცერი — როტმისტრი თავადი ჭავჭავაძე. დივიზიის მეთაურმა ბრძანა მისთვის ძიეყვანათ ტყვე. კიკვიძემ შენიშნა, რომ როტმისტრი ჭავჭავაძე მას საერთო იერით ჰგავდა... დაწვრილებით გამოჰკითხა ტყვეს, თუ სად, ვისთან და რა დავალებით მოდიოდა იგი.

ერთი საათის შემდეგ კიკვიძემ ბრძანა მიეყვანათ მისთვის მსუბუქი მანქანა.

კიკვიძის დანახვაზე მძლოლი განცვიფრდა: დივიზიის მეთაური გამოწყობილი იყო თეთრების ტანისამოსში, ოქროს სამხრეებით, მხრებზე კოხტად წამოსხმული ჰქონდა ნაბადი.

— თეთრებთან! — ბრძანა მეთაურმა.

დამალა რა თავისი გაკვირვება, მძლოლმა გაუშვა აირი.

— დაიცადე, მიიკარი ეს მხრებზე! — უთხრა კიკვიძემ და გაუწოდა მას თეთრების ჯარისკაცის სამხრეები.

მანქანა სიბნელემ შთანთქა. მკრთალი შუქი ძლივს ანათებდა შემხვედრ ხეებს.

— ვინ მოდის? შეჩერდი!

მძლოლმა სწრაფად შეაჩერა მანქანა. მკრთალ სინათლეზე გამოჩნდა ურიადნიკას შეკრეჭილი უღვაშები. კიკვიძემ ქედმაღლურად გადააწოდა მოწიბობა. ურიადნიკმა მოწიბობა ჩაათვალიერა, რომელზედაც იყო გენერალ კრასნოვის ბელმოწერა, თან უკვირდებოდა ნაბადქვეშ ოქროს სამხრეებს.

— გაუშვით მისი მაღალკეთილშობილება, — წარმოთქვა მან სიბნელეში, — შტაბამდე ორი ვერსი იქნება, მეორე სახლია სკოლიდან.

— გაღიხარა მძლოლისაკენ და დაუმატა: — როცა ხილზე გაივლი, მანქანა ნელა გაატარე, ფიცრები დამპალა.

შტაბში კიკვიძემ გამოიძახა ადიუტანტი — მორიგე ოფიცერი.

— შტაბის უფროსს ვთხოვ მიმიღოს, ძლიერ საჩქარო საქმე მაქვს, მე როტმისტრი თავადი ჭავჭავაძე ვარ, დავალება მაქვს დონის ჯარების ატამანისაგან.

მორიგე ოფიცერმა კიკვიძეს მოწიწებით შესთავაზა სკამი, თვითონ კი პოლკოვნიკთან შევიდა. რამდენიმე წუთის შემდეგ დაბრუნდა და სტუმარს მოახსენა:

— პოლკოვნიკი გელოდებათ.

— აგრე ჩქარა? მე კი იმედი მქონდა, რომ დავისვენებდო, ისე მანჯღრია მანქანამ... — ეშმაკური ღიმილით უთხრა კიკვიძემ ადიუტანტს, მაგრამ იმ წუთსვე სერიოზული სახე მიიღო, შეისწორა ვიწრო მუნდირი და შტაბის უფროსისაკენ გაემართა.

ელაში მოხუცი პოლკოვნიკი ხელების ფშვნებით შეეგება.

„სწორედ ისეთია, როგორც ამიწერა ტყვე თეთრმა“ — კმაყოფილებით გაიფიქრა კიკვიძემ.

— დიდი ხანია არ მინახავხარო, როტმისტრო, — უთხრა პოლკოვნიკმა, — უკანასკნელად მის ბრწყინვალეობასთან შეგხვდით, — პოლკოვნიკი თან პირჯვარს იწერდა, — თქვენ კი, თუ არ ვცდები, დავაუკაცებულხარო... სხვა ადგილას რომ შემხვედროდიო, ვერ გიცნობდით.

ამ დროს დივიზიის მეთაურმა ჯიბიდან რევოლვერი ამოიღო და პოლკოვნიკს მიაღო საფეთქელთან.

— მე კიკვიძე ვარ! თუ ხმას ამოიღებთ, მოგკლავთ.

პოლკოვნიკმა ინსტინქტურად აიფარა სახე-ზე ხელები და შეშინებული წაბარბაცდა მაგიდისაკენ.

— სად არის ქაღალდები? — ცივად შეეკითხა კიკვიძე. — მე მჭირდება საიდუმლო ბრძანებები, შიფრები, ცნობები ადამიანთა შემადგენლობისა და ცხენთა რაოდენობის შესახებ.

თუ რაიმე მოხდებოდა მოულოდნელად, კიკვიძე არავის ცოცხალს არ გაუშვებდა. ამას გრძნობდა პოლკოვნიკი და კიკვიძის წინაშე თავს მორჩილად ხრიდა, შეშინებული ეხმარებოდა მას შეგროვილი ქაღალდები საჩქაროდ პორტფელში ჩაეწყო.

როცა საჭირო საბუთები შეაგროვა, კიკვიძემ უთხრა პოლკოვნიკს:

— ახლა გთხოვთ წამობრძანდეთ ჩემთან მანქანით გასასეირნებლად. გაძლევთ პატიოსან სიტყვას, რომ არც ახლა და არც შემდეგ არავითარ ზიანს არ მოგაყენებთ, პირიქით, ერთ მოულოდნელ სიამოვნებასაც გაბრძნობთ. მაგრამ სულ მცირე ზედმეტ მოძრაობაზე, რომ გსურთ დაუძახოთ ვისმეს მოსამველებლად, თქვენ ათ წამსაც არ იცოცხლებთ.

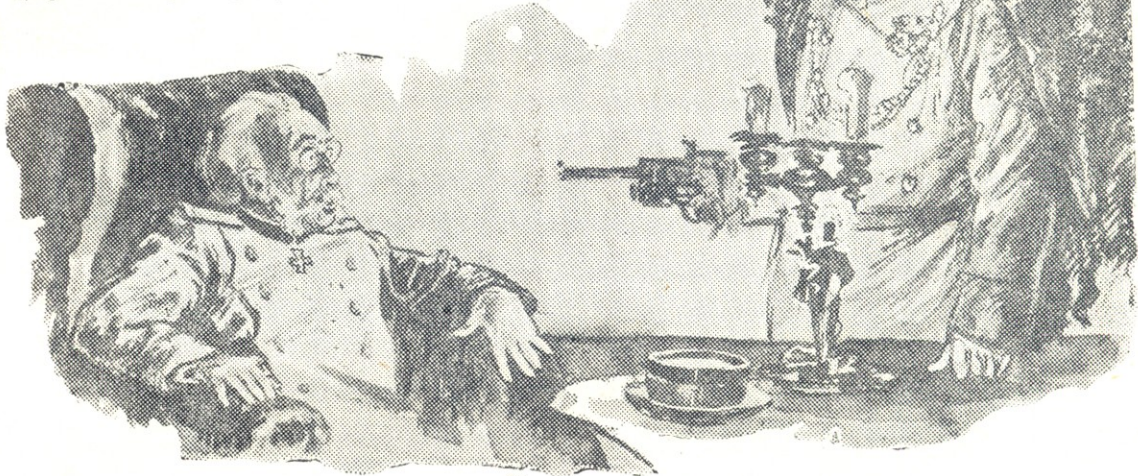
მორიგე ოფიცერს აინტერესებდა ამ ბრწყინვალე როტმისტრის მოსვლის მიზეზი, იდგა კარებთან და სულგანაბული უსმენდა, მაგრამ დახურული კარებიდან მხოლოდ გაუჩვეველი სიტყვები ისმოდა — ისმოდა ერთის ხმა, პოლკოვნიკი ღუმდა, მაგრამ ეს არ აკვირვებდა მორიგეს, მან იცოდა, რომ მის უფროსს უყვარდა სხვისთვის მოესმინა.

მოულოდნელად კარი გაიღო და გამოჩნდნენ „თავადი ჭავჭავაძე“ და პოლკოვნიკი. თავადს პოლკოვნიკისათვის მკლავში ხელი ჰქონდა გაყრილი.

— მე ჩქარა დავბრუნდები, — შეწუხებული ხმით უთხრა პოლკოვნიკმა თავის მორი-

გე ოფიცერს და მუნდირის საყელო გაისწო-
თა, — ცოტას გავისეირნებ როტმისტრთან
ერთად.

სტუმარმა ორი თითი მიიღო ქედზე და
სწრაფად დაუშვა, შემდეგ მომხიბლავი ღიმი-
ლით განაგრძო მხიარული საუბარი თავის თა-
ნამგზავრთან. გასასვლელისაკენ გაემართნენ.
სადაც მათ მანქანა უცდიდა.

— მე კიკვიძე ვარ! თუ ხმას ამოიღებთ, მოგკლავთ!

როცა მანქანა თეთრების პირველ საყარა-
ულოს გასცდა, კიკვიძემ მეგობრულად მი-
მართა პოლკოვნიკს:

— თქვენს ასაკში ასეთი მოუსვენარი და
საგანგაშო მოღვაწეობა შეიძლება?! ჩვენთან
თქვენ დაისვენებთ. კმაყოფილი უნდა იყოთ.
გიჟეორებო, ცუდს არაფერს შეგამთხვევთ.

კიკვიძეს მოულოდნელად რაღაც მოაგონდა
და კმაყოფილებით გაიცინა:

— მე თქვენ მოულოდნელ სიამოვნებას
შეგპირდით. ვასრულებ. თხუთმეტი წუთის
შემდეგ თქვენ შეხედებით ნამდვილ თავად
ჭავჭავაძეს, რომელთანაც მოიგონებთ წარ-
სულს.

გ ა რ ე მ ო ც ვ ა შ ი

ერთხელ, ბრძოლების დროს, ხუტორ ზუბ-
რილოვთან დივიზიის მეთაური კიკვიძე მზვე-
რავთა ჯგუფთან ერთად ტყეში გაემგზავრა.
მალე მზვერავები ტყეში გაიფანტნენ, კიკვი-
ძე მარტო დარჩა და ხელა გაჰყვა ვიწრო ბი-
ლიკს.

ბუნების სიმშვენიერით გატაცებული მეთა-
ური ღრმად ისუნთქავდა ტყის სუფთა ჰაერს.
დამშვიდებულ ტყეს მასში მიეყუჩებინა სი-
ფხიზლე. კიკვიძე მშვიდად განაგრძობდა
გზას, და როდესაც მოულოდნელად მის
მკერდზე გაიელვა თოფის ლულამ, ვერ
წარმოიდგინა, თუ რა მოხდა.

— ხელები მაღლა! — მოესმა მას.

ამ ხმაზე იგი გამოერკვა და ირგვლივ მი-
მოიხედა. დაინახა კაზაკები. ათი-თორმეტი
იქნებოდა. ხეებს ამოფარებოდნენ. სამი მათ-
განი მას უმიზნებდა, დანარჩენები ბორო-
ტად იღიმებოდნენ.

— ჩაგვივარდი, ოქროვ?! — უთხრა უკან
მდგომმა, — ჩაგვივარდი, წითელფრთიანო?!
გეტყობა, არ ელოდი გარშემორტყმას!

კიკვიძე ცოტა ხანს ფიქრებში გართული
იღვა, შემდეგ ბრძანებით წარმოთქვა:

— დააგდე იარაღი, თუ გინდა ცოცხალი გა-
დარჩე. თქვენ გარშემორტყმული ხარო ჩემი
ჯარისკაცებით, გაძლევთ ნებას წახვიდეთ და
შეამოწმოთ, ორ წუთს გაძლევთ.

ეს რომ თქვა, ჯიბიდან საათი ამოიღო და
დრო დანიშნა.

თეთრკაზაკები შეშფოთდნენ. ერთმა
მათგანმა ჩაიცინა, მაგრამ მაშინვე შეჩერდა.
კიკვიძე იღვა მათ წინაშე ხელში საათით, და
თითქოს შეუბრალებელი ბედი მათი სი-
ცოცხლის დარჩენილ წამებს ითვლიდა.

— კო, მაგრამ ვინ ხარ შენ? — დაუძახა
ბოლოს ერთმა კაზაკთაგანმა.

დივიზიის უფროსმა მბრძანებლურად შე-
მართა ხელი:

— მე კიკვიძე ვარ!

თეთრები შეკრთნენ. ეს სახელი მათთვის
კარგად იყო ცნობილი.

— ვინც იარაღს დაყრის, მას სიცოცხლეს შეეუნარჩუნებ...

— თქვენ დაგრჩენით სულ ნახევარი წუთი. — აუღელვებლად განაგრძო კიკვიძემ და ცივად გამომეტყველი თვალები გადაავლო ყველას. ყოველ მათგანს მოეჩვენა, რომ კიკვიძე მხოლოდ მას უტყუროდა.

— ვინც იარაღს დაყრის, მას სიცოცხლეს შეეუნარჩუნებ, ჩემს სიტყვას შეგიძლიათ ენდოთ. ვინც წინააღმდეგობას გასწევს, ადგილზე იქნება მოკლული. უკანასკნელ წინადადებას გაძლევთ, დაგვენბლით.

საათი ჯიბეში ჩაიღო. ტუჩზე სასტვენნი მიიღო, რომელიც წვრილი ფოლადის ძეწკვით ეკიდა გულზე. ამ მოძრაობამ საბოლოოდ დათრგუნა კაზაკები. მათ მიწაზე დაალაგეს თოფები და ხმლები.

„მიდიან ისინი ჩემ წინ შეუტრაცყოფილნი... — სიცილით იტყოდა მოგონების დროს კიკვიძე. — მიხვდნენ, რომ მარტო ვიყავი. მარტოლაც ცუდი გამოდგა მათთვის ჩემი ხუმრობა“.

მ ზ ი ა ს კ უ თ ხ ე

მზიამ კუთხე მოაწყო
ღოზუნგებით, წიგნებით,
მას რომ სახელში ესტუმროთ,
კმაყოფილი იქნებით.

კობტად მორთო მაგიდა
და ოთახის კედლები,
თუნდაც გერქარებოდეს,
მის კუთხესთან შედგები.

აქ მზიური ფერების
თითქოს გაზაფხულია,
ირგვიფ ყველა სურათი
მზიას დახატულია.

აგერ გოგო-ბიჭები
ტრიბუნისკენ მიდიან,
აგერ გმირებს გუდმკერდზე
ვარსკვლავები ჰკიდიათ.

აგერ ბედას გოგონა
ხედში აუყვანია
და მის ირგვლივ ბავშვები
ვარდებივით ყვავიან.

მზიას კუთხე კარგია,
ნახეთ, თვითონ გარჩენებთ.
აქ ყველაფერს ზემის
სურათები ამშვენებს.

გიორგი ლეჟავა

ორი ამბავი

აკაკი გენაძე

მხატვარი ა. ბანძელაძე

ათასხელა

1.

ცაზე იწვა დენტის კვამლი,
ცეცხლში იწვნენ ქალაქები,
ეს ქართველი ბიჭი მაშინ
მტერს ებრძოდა გააფთორებით.
ყუმბარებით გადახნული
გუგუნებდა მთა და ველი,
ბრძოლის ცეცხლში შეტევის დროს
მან დაკარგა ცალი ხელი.
იმ დღეს წვიმდა, თითქოს ცრემლი
მოერიდა ცასაც, მზესაც,
მაგრამ გულმხნე ჯარისკაცმა
ერთიც კი არ ჩაიკვნესა.
მას ხომ მუდამ სძულდა ხვნეშა
და ნაღველიც მუდამ სძულდა...
...დაუბრუნდა მამულ-დედულს,
საქართველოს დაუბრუნდა.
გადახედა ქართულ ვაზებს,
ზვრებს, ცასავით ფართოდ გაშლილს,
თვალმაყვალა ქალიშვილი
ამოუდგა ჭაბუკს მხარში.
გადახედა მწვანე ველებს,
ჯეჯილების ზღვებად გაშლილს,
და სოფელი თავის გაზრდილს
ამოუდგა წამსვე მხარში.

დღეს ვაჟკაცის ნათელ გულში
ბუღბულივით მღერის ლხენა;
ბრიგადა ჰყავს სანაქებო,
სანაქებოდ უვლის ვენახს.
კარგად იცის ვაზის გასხვლა,
ვაზის მოვლაც კარგად იცის,
მკლავში ძალას უასკეცებს
სიყვარული მშობელ მიწის.
ვაჟკაცს ხელში რომ უჭირავს,
ეს ნაქები სასხლავია.
ვაჟკაცს მკერდზე რომ უბრწყინავს,
ეს მზისფერი ვარსკვლავია.
შემოდგომით ვენახიდან
იღიმება რქაწითელი,
გმირიც ისე მარჯვედ შრომობს,
თითქოს ჰქნოდეს ასი ხელი.
გამრჯე მკლავით, გამრჯე შრომით
მან სოფელი ასახელა;
გამრჯე მკლავით, გამრჯე შრომით
მან სამშობლო ასახელა,
და ცალხელა ჭაბუკს ახლა
სიყვარულით მეტსახელად
შინაურნი, მეზობლები
ეძახიან ათასხელას.

კვათერმონტი ჯონი

2.

უკით მზეც კი შავდება ამ მიწის მზერიას,
 აქ კაცურ სიცოცხლეს დაუღაბა ფესვი,
 მათხოვრებს ვერ იტევს ქალაქის გზები
 და მიწა სავესა შხამით და გესლით.
 ჯონი ქვაფენილზე მშვიერი მიდის,
 მხარზე აღარ აბია მარცხენა ხელი.
 მან იტალიაში დატოვა იგი,
 როცა ბრძოლა იყო მკაცრი და ცხელი.
 მის თვალში ცხოვრების იმედი არ ჩანს,
 არა აქვს კაცური არც ლუკმა, არც ძილა.
 მას მხოლოდ ერთი ხელილა დარჩა
 და ისიც სამათხოვროდ გაწვდილი.
 შავი პურის გარდა ჯონს არა უნდა რა.
 — პურის ნატეხი მიბოძე, ქალო! —
 მაგრამ ვაშინგტონში მათხოვრის მუდარას
 სიკვდილის გარდა ხომ არვინ სწყალობს!
 ის თითქოს ეწია დიდი ხნის წადილს,
 წაადგა მდიდარი სასახლის კარებს.
 — ან პური მომეცით, მოისხით მადლი,
 ან აქვე კარებთან მომკალით ბარემ.
 ჯონს აღარ დასჭირდა მუდარა გრძელი,
 ხელი ჰკრეს, დაეცა, არავინ იცოდებს.
 მან. იტალიაში დატოვა ხელი
 და აქ ქვაფენილზე დატოვა სიცოცხლე.
 ჯონი სამუშაოს ითხოვდა,
 არ მისცეს იგი,
 ლუკმა-პურს ითხოვდა,
 არ მისცეს იგი,
 სიცოცხლეს ითხოვდა,
 არ მისცეს იგი.
 და როცა სიკვდილი ითხოვა ბოლოს,
 ამერიკამ უარი არ უთხრა მაშინ,
 საფლავის მიწა არ მისცა მხოლოდ:
 ჯონი იმ დღესვე ისროლეს წყალში.

პოლ რობსონი

პოლ რობსონი

პოლ რობსონი! — მთელ მსოფლიოში ცნობილია დღეს ეს სახელი.

ვინ არის იგი? — ზანგი მომღერალი ჩრდილოეთ ამერიკის შეერთებული შტატებიდან.

რით დამსახურა მან პროგრესული კაცობრიობის ესოდენ დიდი სიყვარული? — მშვიდობისათვის თავდადებული ბრძოლით.

როცა ეცნობი ამ დიდებული ადამიანის — ხელოვანისა და მოღვაწის — ცხოვრებას, შენ თვალწინ გადიშლება შიმშილ გზა, განვლილი მის მიერ.

რობსონი ჩრდილოეთკაროლინელი პლანტატორის გვარია. დღევანდელი სახელოვანი მომღერლის მამა — იმ პლანტატორის მონა — ამ გვარს ატარებდა. ექვსი წლის პოლს, ყველაზე უმცროსს თავის და-ძმებში, გარდაეცალა დედა. პოლ რობსონის მამას — პლანტატორის მონას — უმძიმდა არაადამიანური შრომით ირჩინა თავისი ექვსი შვილი, ესწავლებინა მათთვის, გზაზე დაეყენებინა ისინი.

ადრიდანვე შეება პოლი შიმშილ ცხოვრების უღელში. იგი პატარაობიდანვე ეცნობოდა ექსპლოატატორებისაგან დაჩაგრულ, დაბეჩავებულ ადამიანებს.

ბუნების ჯილდომ — დიდმა ფიზიკურმა ძალამ — ხელი შეუწყო პოლ რობსონს გაერღვია მის გარშემო შემოწოლილი წყვედიანი ამერიკული ცხოვრებისა და ხალხში გამოსულიყო. რომ ესწავლა, სწავლისათვის დაწესებული გადასახადები რომ ესხადა, იგი იძულებული იყო არაადამიანური შიმშილ შრომა გაეწია. რობსონი მოგაჯააირედ მიდიოდა ფერმებში, მუშაობდა აგურის ქარხანაში, უზარმაზარ საგზე ყუთებსა და ტომრებს ეწიდებოდა ნავსადგურებში, რეცხავდა ჭურჭლებს კაფეში, გამოდიოდა რინგზე, თამაშობდა ფეხბურთს. ასეთი შრომით შესძლო მან მიეღო ცოდნა, უმაღლესი განათლებაც კი: რობსონმა უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტი დაამთავრა. აი იგი უკვე დიპლომისანი იურისტია, მან იცის კანონები, მაგრამ ზანგი იურისტისათვის ხომ ამერიკაში ყველა გზა დაკეტილია! სამართალი და კანონები, რომელიც მან უნივერსიტეტში შეისწავლა, არ იცავს უბრალო ადამიანს — მასავით დაჩაგრულს, უფლებებისა და ექსპლოატაციის ბნელი ძალებისაგან გათვლილს.

ამერიკული კონსტიტუციის, ტრუმენის კონსტიტუციის ის მუხლები, რომლებიც თვითრებთან თანასწორობის უფლებას ანიჭებს ზანგებს, პრაქტიკაში არ ხორციელდება. ასევე შეუსრულებელი რჩება ტრუმენის ის კანონიც, რომელიც ლინჩის წესით ზანგის დასჯას აუქმებს. ფარატინა ქაღალდად რჩება ტრუმენის ფილიდური დაპირებაც — გააუქმოს საარჩევნო გადასახადი. მაშინ ხომ ზანგებსაც შეეძლებათ არჩევნებში მონაწილეობის მიღება, ხოლო ზანგები, რომ არაფერი აქვთ ღირსი თვითკანაინებზე, მართო ამერიკის სამხრეთ შტატებში 15 მილიონს შეადგენენ. ტრუმენსა და მის „დემოკრატის“ ხელს არ აძლევს ზანგებმა აარჩიონ თავიანთი შავკანიანი გუბერნატორები, ასე

რომ არჩევნებში მონაწილეობის მიღების საშუალება რჩებათ მხოლოდ მდიდრებს, ესე იგი ამომრჩეველთა სულ მცირე რაოდენობას. უმუშევრობის სამშობლო ქვეყანაში — ამერიკაში — ზანგი, რაგინდ მაღალი კვალიფიკაციის სპეციალისტი იყოს იგი, სამუშაოზე მიიღება მხოლოდ უკანასკნელ რიგში.

ზანგებს, რომელთა რიცხვი ამერიკის შეერთებულ შტატებში მოსახლეობის ერთ მესამედს შეადგენს, უდიდესი გავლენის მოხდენა შეუძლიათ ამერიკის პოლიტიკურ ცხოვრებაზე, თუ ისინი ადამიანურ უფლებებს მოიპოვებენ.

სწორედ თავისი ხალხის ამ უფლებების მოპოვებისათვის იბრძვის შავკანიანთა საუკეთესო წარმომადგენელი პოლ რობსონი.

როდესაც პოლ რობსონისათვის, როგორც ზანგ იურისტისათვის, ყველა გზა დაიკეტა, მან მიმართა ცხოვრებისა და ბრძოლის სხვა საშუალებას.

ბუნებამ პოლ რობსონი კიდევ ერთი შესაძლებლობით დააჯილდოვა — მიანიჭა მას გასაოცრად კარგი ხმა — ხვერდოვანი, გულში ჩამწვდომი, ტკბილი ბარიტონი. მეგობრები მას ურჩივენ ემსახუროს სცენას, იმღეროს, შესწიროს თავი ვოკალურ ხელოვნებას.

და იგი ირჩევს მომღერლის პროფესიას. მაგრამ ზანგი და მომღერალი, ზანგი და სცენა ამერიკაში?! — ეს ხომ დამამცირებელი, ნარ-გკლით დაფარული გზაა ამერიკაში ზანგისათვის.

პოლ რობსონი, როგორც მომღერალი, პირველად 1924 წელს გამოდის პატარა სცენაზე ნიუ-იორკის ზანგთა კვარტალში — გარლემში. იგი თავისი პირველივე გამოსვლით გახდა ხალხის საყვარელი მომღერალი. მაგრამ ვერც ეს პროფესია ხდის მას ეკონომიუ-

პრახოვოს ხეობაში

რად და უფლებრივად გარანტირებულ მოქალაქედ ამერიკაში. იგი მთელი თვეებით უმუშევარია, იგი მართლაც თავისუფალია „თავისუფალ“ ამერიკაში, მაგრამ თავისუფალი... სამუშაოსა და ფულისაგან!

ამის შემდეგ პოლ რობსონმა განვლო ცხოვრების მეტად მრავალფეროვანი, საინტერესო გზა. მისი ბიოგრაფია სავსეა ხეტიალით ამერიკის დაბა-ქალაქებში, მოგზაურობით თავისი „სამშობლოს“ გარეთ.

პოლ რობსონს არ ავიწყდება 1934 წელი, საბჭოთა კავშირის დედაქალაქ მოსკოვში გატარებული დღეები. აქ მან თავისი თვალთ შინა სოციალიზმის ქვეყნის ძლიერება, მისი ზრდა, მისი ეკონომიკისა და კულტურის აყვავება, ხალხთა ბედნიერება, ადამიანის პიროვნების თავისუფლება. აქ, საბჭოთა კავშირში, იგრძნო მან თავი ადამიანად. ამაყად, მოქალაქეთა სიმართლით გარემოცული დადიოდა იგი მოსკოვის ქუჩებში. მოსკოვში ჩამოიყვანა მან სასწავლებლად თავისი შვილი — პატარა პოლი, რათა აღეზარდა იგი ისეთ ბედნიერ ადამიანად, როგორაც ჩვენი ნორჩი თაობა იზრდება.

საბჭოთა კავშირის ხალხთა ბედნიერმა ცხოვრებამ პოლ რობსონი ახალი ძალით აღანთო თავის ქვეყანაში მჩაგვრელთა წინააღმდეგ საბრძოლველად.

ამერიკაში დაბრუნების შემდეგ პოლ რობსონი მშრომელთა წინაშე გამოდიოდა არა მარტო როგორც მომდერალი, არამედ როგორც ორატორი, აცნობდა მათ საბჭოთა კავშირის ცხოვრებას, მოუწოდებდა თავისუფლებისათვის ბრძოლისაკენ.

ამერიკის მმართველი წრეებისათვის შეუმჩნეველი როლი რჩებოდა მომდერალ-ორატორის ეს გამოსვლები. ისინი ცდილობდნენ ჩაეხშოთ თავისუფლებისათვის მამაცი მებრძოლის მგზნებარე ხმა. მას აუკრძალეს პოლიტიკური სიტყვებით გამოსვლა აუდიტორიის წინაშე. არა ერთხელ დასხმან მას თავს პოლიციელები, მაგრამ ზანგი თანამოქმედები და თეთრკანიანი მშრომელები საკუთარი სხეულით იცავდნენ საყვარელ მომდერალსა და ტრიბუნს. პოლ რობსონი მთელი ჩაგრული ზანგი ხალხის, ამერიკელი მშრომელი ხალხის გულთქმის გამოსატყვევად თავისი სიმღერებითა და სიტყვებით: „ჩვენ არ გვიინდა ომი! ჩვენ იარაღს არ ავიღებთ საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ! ჩვენ მშვიდობა გვინდა!“

ზანგმა ხალხმა კარგად იცის, თუ რას ნიშნავს მომავალი ომი, რომელსაც ინგლისელ-ამერიკელი იმპერიალისტები აჩადებენ. „ჩვენ არ ვიომებთ ჩვენი მჩაგვრელების მხარეზე“ — ასეთია ამერიკელი ხალხის გულთქმის გამომხატველი სიტყვა პოლ რობსონისა.

ამერიკამ ნება არ დართო პოლ რობსონს გამგზავრბულიყო პოლონეთის დედაქალაქ ვარშავაში, სადაც მას, როგორც დილევარს, მონაწილეობა უნდა მიეღო მშვიდობის მომხრეთა მსოფლიო კონგრესზე.

მაგრამ კონგრესმა მაინც მოისმინა პოლ რობსონის ამაღილებელი, გულში ჩამწვდომი ხმა მისალმებისა. კონგრესი ქარიშხლისებრი ოჯახით შეხვდა პოლ რობსონის „მშვიდობის სიმღერას“. ეს იყო ფირვე ჩაწერილი.

ჟიურის პოლ რობსონს „მშვიდობის სიმღერისათვის“ მშვიდობის საერთაშორისო პრემია მიანიჭა.

ქ. ლოლკე

საუკუნეების მანძილზე თავისუფლება ხელფენშეკრული იყო რუმინეთში. თავისუფლებისათვის მებრძოლებს საპყრობილებში ყრიდნენ, ხოლო მათ თანამგრძნობით აბუჩად და მასხარად იგდებდნენ. რუმინელი კომუნისტები — რუმინელი ხალხის თავისუფლებისა და ბედნიერებისათვის ეს მგზნებარე მებრძოლები — წლების განმავლობაში იტანჯებოდნენ საპყრობილეთა ჯურღმულებში.

პრახოვოს წარმტაც ხეობაში გავლისას მგზავრი უნებლიეთ მიაქცევს ყურადღებას ერთ ნაგებობას. ეს ნაგებობა თავისი გარეგნობით მოგვაგონებს ვეება ობობას, რომელიც მთებს შორის ცოცავს და ქსელებს აბამს. იგი წარსულში მართლაც ობობასავით ხლართავდა ქსელებს და მასში თავისუფლებისათვის მებრძოლ ადამიანებს აბამდა. ეს ობობას მსგავსი ნაგებობა არის ცნობილი დოფტანის ყოფილი საპყრობილე. რუმინეთის მიწაზე დოფტანი საშინელ, ყრუანტელის მიმგვრელ ადგილად ითვლებოდა. ამ საპყრობილეს რეჟიმის მკაცრ პირობებს ვაჟკაცურად სძლევენ თავისუფლებისათვის მებრძოლი რუმინელი კომუნისტები. დოფტანის ერთსა და იმავე კამერებში მრავალი წლის განმავლობაში იტანჯებოდნენ რუმინელი ხალხის საამაყო შვილები გეორგიუ-დეჟი და მისი გაუტყეხელი თანამებრძოლები.

იმავე პრახოვოს ხეობაში, დოფტანიდან რამდენიმე ათეული კილომეტრის დაშორებით, დაბა სინაიაში, აღმართულია მეფის ყოფილი სასახლე. მის ირგვლივ მომხიბლავად დგანან ასწლოვანი უზარმაზარი ნაძვები და ფიჭვები. ამ სილამაზეს აგრძელებს წარმტაცი მთების ჯაჭვი. სასახლეში ოთხასამდე დარბაზი და ოთახია. ამჟამად დოფტანსა და სინაიაში მუზეუმებია მოწყობილი. მათი კარები ყველასათვის ღიაა. ამ ორი მუზეუმის მოწყობას დიდი მნიშვნელობა აქვს: მათი დათვალეირებით უბრალო ხალხი თვალნათლად რწმუნდება თუ როგორ იტანჯებოდნენ მათი შვილები დოფტანში და რა განცხრომით ცხოვრობდა მეფე სინაიაში.

რუმინელმა ხალხმა გმირი საბჭოთა ხალხის დახმარებით მოიპოვა საუკუნეობით ნანატრი თავისუფლება. მისი შრომა ბარაქიანი და სახალისო გახდა.

რ. ბაკათელი

ალიო ალაშია

მხატვარი შ. ცხაღბემი

გემზვა ჭაბუკაიძე

მ ო თ ხ რ ო ბ ა

ბევრი თქვენთაგანი უთუოდ არ ყოფილა მთათუშეთში, გაგონებით კი, დაწმუნებულ ვარ, მთათუშეთი ყველას გაგიგონიათ.

მთათუშეთი საქართველოს ერთი ლამაზი მხარეთაგანია და, როგორც მისი სახელი გვიჩვენებს, თუშეთის შთებში მდებარეობს.

რამდენიმე წლის წინათ ჩემმა ამხანაგებმა და მე მთათუშეთში იმ გზით ვიმგზავრეთ, რომელიც ატის ხორხზე გადადის.

ჯერ თელავიდან ახმეტაში ჩავედით, მერე თუშეთის სოფელ ზემო ალვანს ვეწვიეთ. ალვანში ჩასვლისთანავე გავიგეთ, რომ მწყემსების ერთი ჯგუფი სწორედ მეორე დღეს მიდიოდა მთათუშეთის საძოვრებზე. ეს ჩვენთვის დიდად სასიხარულო ამბავი იყო, რადგანაც თვითონ გამოცდილი მწყემსებისათვისაც საძინელოა მთათუშეთის ქარაფიან კლდეებზე მგზავრობა.

დილაადრიან შევახტით ცხენებს და გავუდექით გზას.

ავყევით მდინარე სტოვის ვიწრო ხეობას, გავიარეთ სოფელი ლეჩური, კიდუკის ქარაფი, თორღვას აბანო და მეორე დღეს მივაუდექით ახაეტის ქედს, რომლის სიმაღლე ზღვის დონიდან სამიათას მეტრზე მეტია.

ზაფხული იყო, ახაეტის ქედზე კი მუხლამდე თოვლი დაგვხვდა, სუფთა, მტვერწაუყრელი. იფიქრებდით, ეს არის ახლახან დაუთოვიაო; ქედის მწვერვალი იყო თოვლიანი, თორემ ფერდობებზე მაღალი ბალახი ბიბინებდა. მთათუშეთის მთებში ზაფხულობით ამ ბალახისათვის მოერეკებიან ცხვრის ფარებს თუში კოლმეურნეები.

როგორც კი ახაეტის მწვერვალს დავადგით ფეხი, ჩვენს თვალწინ გადაიშალა წარმტაცი სანახაობა... მაგრამ მთათუშეთში მგზავრობით მიღებულ შთაბეჭდილებებს

სხვა დროს მოგიყვებით, ამჟამად მინდა გაიგებოთ იმ პატარა მწყემსი ბიჭის შესახებ, რომელიც მთათუშეთში ყოფნისას გავიცანი.

ეს ბიჭი — ზეზვა ჭაბუკაიძე — ახლაც მთათუშეთის მაღალმთიან სოფელ ომალოში ცხოვრობს.

მამინ, სამი წლის წინათ, შევპირდი ზეზვას, რომ მისი ვაჟკაცობის ამბავს დავწერდი და გამოვაქვეყნებდი, მაგრამ როგორღაც მიმჩრა ეს საქმე და აი, ახლახან მივიღე ზეზვა ჭაბუკაიძისაგან წერილი.

იგი მწერს: „მე ახლა მეშვიდე კლასში ვარ. წარმატებით ვსწავლობ. სისტემატურად ვკითხულობ გზებით „ნორჩ ლენინელს“; ჟურნალებს „ბიონერს“ და „დილას“. ამ ბოლო ხანებში გამოცემული ყველა საბავშვო წიგნი წავიკითხე, მაგრამ ვერსად შევხვდი თქვენს იმ მოთხრობას, რომლის დაწერასაც შეპირდით. ეგებ დაგავიწყდათ დაპირება?“

მართალია ზეზვა, მე დამნაშავე ვარ მის წინაშე, და ახლა მინდა გამოვისყიდო ეს დანაშაული.

1

მაისში ზემო ალვანის კოლმეურნეობის მწყემსებმა ორმოცდაათათასიანი ცხვრის ფარა მირაქიდან მთათუშეთის მთებისკენ გარეკეს და ივნისის შუა რიცხვებში სოფელ ომალოს მიადწიეს.

მწყემსების ბრიგადირმა გაბო ცაძიკიძემ, რომელსაც ამხანაგებმა მეტსახელად „ხეესურა“ შეარქვეს, საჭიროდ სცნო დაღლილი ცხვარი ორი-სამი დღით ომალოში და ომალოს ახლომახლო მდებარე ფერდობზე დაესვენებინა და მხოლოდ ამის შემდეგ გაერეკა მთათუშეთის მთებში.

განაფხულის მიწურულსა და ზაფხულში მათეთშეთის სოფლებში საკმაოდ თბილა. ნაბადწახურული მწყემსები ღია ცის ქვეშ სუფთა ჰაერზე იძინებენ, ცხადია, როგრიგობით, რადგან ღამით ფრთხილი ყურისგდება საჭირო, რომ მგლები ქურდულად არ შემოეპარონ ფარას და არ დაიტაცონ ცხვარი.

ხევსურას თავის ბრიგადაში უმცროს მწყემსად ახლდა დისწული რევაზი, თექვსმეტი წლის ჭაბუკი, ზემო ალვანის სამუალო სკოლის წარჩინებული მოსწავლე.

როცა რევაზი ალვანში შირაქიდან გზადამოვლილ ბიძამის შეეხვეწა უმცროს მწყემსად გამიყოლო, მას ორი რამ აინტერესებდა: მისი უპირველესი სურვილი იყო ენახა ავადმყოფი დედა, რომელიც ერთი თვის წინათ წავიდა სამკურნალოდ მათეთშეთის სოფელ შენაქოში, მეორე, ის რომ მთებზე აკიდებული ვიწრო ბილიკების კლდეებზე მოჩქრიალე ჩანჩქერების, თვალწარმტაცი და დაბურული ტყეების, ჩაღმა თუშეთისა და გომერნის ხეობების უცნაური მდინარეების შესახებ ბევრი რამ მოუსმენია მწყემსებისაგან, მაგრამ ნახვით კი არ ენახა...

უსაზღვრო იყო რევაზის სიხარული, როცა ხევსურამ ომალოში შესვენება გადაწყვიტა. აქედან სოფელ შენაქომდე ექვსიოდე კილომეტრია და რევაზი ადვილად მოახერხებდა ავადმყოფი დედის ნახვას.

ომალოში დაბანაკების მეორე დღეს რევაზი შეუთანხმდა თავის ამხანაგს გიორგის, რომ იმ ას ცხვარს, რომელიც ამათ ებარა სამეთვალყუროდ, დღისით რევაზი მოაქოვებდა, ოღონდ ღამით როგორმე გიორგის უნდა ეგდო ყური.

ახალ შედამებულზე რევაზმა დატოვა ფარა და შენაქოში წავიდა. მწყემსებმა ცხვარი დააბნავეს. ძაღლებს თავიანთი ადგილები მიუჩინეს, ცეცხლი გააჩაღეს.

თბილი და წყნარი ღამე იყო. მთვარის შუქზე ბზინავდა ახაეტის თოვლიანი ქედი.

მწყემსების ერთმა ჯგუფმა უკვე ივახშმა და ის იყო მოდარაჯე ამხანაგების შეცვლას აპირებდა, რომ უცებ ომალოს დიდ ფერდობზე დაბანაკებული ცხვარი აიშალა და ძაღლებმა გამაყრუებელი ყეფა ატყვნეს.

გამოცდილი მწყემსები ადვილად მიხვდნენ, რომ ფარის უეცარი აშლის მიზეზი მგელი იყო... თოფები გაისროლეს და სირბილით გაქანდნენ ფერდობისკენ.

მალე მივიდნენ, მაგრამ მგელს უკვე მოეწრო თავისი საქმე — მას არათუ ერთი ცხვარი გაეტაცნა, არამედ ცხვრების პატარა ჯგუფი მოეწყვიტა ფარისაგან; ეს უფრო იმის

გამო მოხდა, რომ ვერძი რქაქაუჭა დაიბნა და იმის ნაცვლად, რომ მგლის თავდასხმისას თავისი ჯგუფით ფარას შემომჭიდებოდა, განაპირდა, ხოლო შემდეგ ხევისკენ გაიქრა და ცხვრებიც, როგორც წესი, მას გაჰყვნენ.

... დიდი ხევისაკენ, თავდაღმართზე, თავაწყვეტი მიქროდა რქაქაუჭა, მას დამფრთხალი ცხვრები მისდევდნენ, ხოლო ცხვრებს მსუნავი მგელი დადევნებოდა; გაავებული ძაღლები წკავეწკავით და ყეფით კვალდაკვალ მიჰყვნენ მგელს ხევამდე, ხოლო როცა მგელი ცხვრებიანად ხევში ჩაიმალა, დარცხვენილი ძუნძულით გამობრუნდნენ უკან.

2

ოღნავ ინათა თუ არა, რევაზი დაემშვიდობა დედას.

ვიწრო ბილიკებს ნახვევი ცხენი გამოაქროლა ომალოსკენ. მათაა მწვერვალებს თეთრი, მსუბუქი ნისლი ეფინა, დილის ნიაცი ქროდა, დაბურული ტყე ბუბუნებდა.

დედის ნახვითა და ტკბილი საუბრით გულგახალისებული მობრუნდა რევაზი ომალოში, მაგრამ როგორც კი გაიგო ღამით მომხდარი ამბავი, გული ეტკინა, თან შიშმა; აიტანა: იცოდა — დატუქსავდა წესრიგის მოყვარული ხევსურა.

... ცამეტი ცხვარი გაეტაცნა მგელს, არ ჩანდა ხევსურას უსაყვარლესი ძაღლი გულობათი — ბევრი მგლის დამჭერი და გამგულდველი. გიორგიმ არც ის დაუმალა რევაზს, რომ ბიძამისმა წუხელვე მოიკითხა რევაზი და როცა გიორგიმ მოახსენა შენაქოში წავიდაო, აშკარა იყო, არ ეამა, თუმცა არაფერი უთქვამს.

რევაზის წუხილს ის ამძიმებდა, რომ სწორედ გიორგისა და რევაზის ფარიდან იყო დატაცებული ცხვარი...

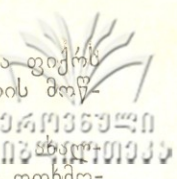
საუზმის შემდეგ მწყემსები იხმო ბრიგადირმა და განკარგულება გასცა დაძრულიყვნენ.

როცა ცხვარი აიშალა და ვიწრო ბილიკით აღმართს აჰყვა, წინ მიმავალ ხევსურას დაეწია რევაზი და დაბალი, მოკრძალებული ხმით სთხოვა ნება დაერთო ერთი დღით დარჩენილიყო ომალოში — ახლომახლო ხევეებში ეგებ როგორმე ეპოვა გადარჩენილი ცხვარი ან გულბათი.

ბრიგადირმა, იმ პირობით, რომ მეორე დღეს ომალოში ზემო ალვანიდან მწყემსების ახალი ჯგუფი და ვეტექიმი უნდა ამოსულიყო და რომ რევაზი მათ გამოჰყვებოდა, თანხმობა მისცა დარჩენილიყო.

* * *

მდინარე ალაზანს, რომელიც სოფელ ომალოს სამხრეთით ჩაუდის, ღრმა ხევეები აქვს.

ამ ხევებში მზის სხივი იშვიათად ჩაიხედავს, ამის გამო აქ მუდმივი თოვლი და ყინულია. ზოგან ყინულის ვეებერთელა ზოდები თალივითაა გადახურული მდინარეზე, და ალაზანი ყინულქვეშ მიედინება.

გიორგის თქმით, რქაკაუჭა სწორედ აქვე გამოქცეულა ცხვრებიანად და რევანშიც თავდაპირველად ალაზნის ამ ხევებს ეწვია.

საღამომდე იხეტილა ზევიდან ხევი; ერთადგილას ცხვრებისა და მგლის ნაკვალევიც იბოვა და იმედი მოეცა, მაგრამ კვალმა ზედ უფსკრულზე მიიყვანა; უეჭველი იყო, თუ ამ უფსკრულში გადაცვივდებოდნენ ცხვრები, ცოცხლები ვერ ჩაატანდნენ მდინარის ნაპირამდე, მაგრამ გულბათი? გულბათი ხომ დაუგეშავი ლეკვი არ არის, რომ ხევიში გადაიხეხილიყო? ცხადია, ამ გზით არ წამოსულა რქაკაუჭა...

დალილ-დაქანცული და იმედგაცრუებული რევანი ამობრუნდა ომალოში.

სოფლის კოოპერატივის წინ ახალგაზრდებს მოეყარათ თავი. მათი საუბარი მგლის წუხანდელ თავდასხმას შეეხებოდა. როცა რევანი შენიშნეს, რატომღაც უხერხულობა იგრძნეს, თითქოსდა ესენი ყოფილიყვნენ დამნაშავენი, რომ მგელი ასე ქურდულად შემოიჭრა ომალოში და ერთის ნაცვლად ცამეტი ცხვარი გაიტაცა.

ახალგაზრდებისგან შორიასლო შეჩერდა რევანი, ნაბადი გაიფინა მოლზე და წამოწვა.

ცამეტი ცხვარი! არა, ცამეტი ცხვრის დაკარგვა არაა პატარა საქმე, მაგრამ გულბათის დაკარგვა უფრო დასანანებელია! რამდენჯერ გადაურჩენია ფარა გულბათს, ზოგჯერ მარტოც შებმია მგლების ხროვას... ცხვრების როგორი ერთგული და უშიშარი მფარველი დაკარგა ხეესურამ, მთელმა ბრიგადამ!

ნადვლობდა რევანი, აშკარაა — იმ ღამით თვითონაც რომ ყოფილიყო ცხვართან, ასე არ მოხდებოდა! უთუოდ ჩაეძინა გიორგის, თორემ თოფი რომ დროზე გაესროლა, შეშინდებოდა მგელი, და ცხვარიც და გულბათიც გადაარჩებოდნენ.

ნაბადზე პირადმა იწვა რევანში და ფიქრს მისცემოდა, შესცქეროდა მთათუშეთის მოქმენდილ ცას და ძილი ეპარებოდა... **ეროვნული**
კოოპერატივის წინ თავმოყრილ **საბჭოთაო ქვეყანა**
გაზრდების საუბარს ყურს უგდებდა ოთხმოცი წლის ბრმა მოხუცი კობე ჭაბუკაიძე. იგი განმარტოებით იჯდა მოლზე. როცა ყმაწვილებმა ხმა გაჟმინდეს, მიზეზი იკითხა მოხუცმა. ერთი ახალგაზრდა მივიდა კობესთან და ყურში ჩასჩურჩულა...

— მობრუნდა? აქ, ჩემთან ახლოს არის? — ბოხი, მაგრამ სასიამოვნო ხმით იკითხა კობემ.

— ჩემთან მოდი, ყმაწვილო, გული არ დაილონო! შეუძლებელია, რომ ერთმა მგელმა ცამეტი ცხვარი მოგუდოს, მით უფრო, ძაღლიც თუ თან ახლავს.

დაეჯერება კობე ჭაბუკაიძეს, — მას მთელი მთათუშეთი აქვს შემოვლილი, უბილიკო მთებში უნადირია ჯიხვებსა და არჩევებზე. მთათუშეთის სოფლებში — ომალოში, ჩოლოში, შტროლოთასა და ქუმულაურთაში, ბევრი მწყემსი და მონადირეა კობე ჭაბუკაიძის მიერ გამოზრდილი.

ახლა თვალში სინათლე აქვს გამოლეული, მოკრძალებით ზის მოლზე და იცის — ჩრდილოეთით სონეხის მთაა წამოჭიმული, სამხრეთით ალაზანი მიმქუხარებს. აი, ხელს იშვერს ქოჭორთას მთისა და დოტკალტოს ზეგნისკენ; ბავშვობიდანვე ამ ადგილებში იზრდებოდა, ამ მთებში კვნესოდა მისი სალამური, ამ კლდეებში ჭეჭდა მისი კაყიანი თოფი... ო, თვალში სინათლე რომ ჰქონდეს

კობე ლილინით გაჰყვა ახალგაზრდებს შინისაკენ.

...ჩახედნა და ჩასძახა ხევეებს, და შოლოდ თავისივე ხმის ეხო გამოესიტყვა.

კობე ჭაბუკაიძეს, ამაღამვე მიაგნებდა გადა-
კარგულ ცხვარსა და გულბათს...

ახლოს დაჯდა მოხუცთან რევანი და კა-
ბემ ბებერი, მაგრამ ჯანიანი მარჯვენა და-
ადვა ყმაწვილკაცის მხარს.

— ნუ დადარდიანდები, ყმაწვილო, ამა-
ღამ ჩემი სტუმარი იყავი, ხვალ დილით ჩემს
შვილიშვილს ზეზვას გაგაყოლებ და ფარას
მოწყვეტილი ცხვარი მოიძებნება, სადმე ხევ-
ში იქნება შეყუყულო, შიშისაგან დამფრთხა-
ლი. ისეთი დაგემილი ძალი მყავს, იმედი,
რომ ადვილად იპოვნის ცხვრის კვალს...

სამოდ უღერდა კობეს ბოხი ხმა.

სალამოს ნიავმა დაბერა. აცივდა.

ორი ახალგაზრდა თუში მივიდა მოხუც-
თან. კობე წამოდგა და ღიღინით გაჰყვა
ახალგაზრდებს შინისკენ, რევანიც თან გაი-
ყოლა.

3.

ზეზვა აივანზე გამოეგება პაპას და მო-
ხუცმაც, თუმცა უმაღლვე შეიცნო მისი ნაბი-
ჯების ხმა, მაინც იკითხა:

— ბებო, ზეზვა ხარ? უფრო ახლოს მო-
დი, ხელს რომ შეგახებ, მაშინ ვრწმუნდები,
რომ ნამდვილად ზეზვა ხარ... აი, ეს ყმაწ-

ვილი შენსავით მოსწავლეა, წუხელ რომ
მგელმა ცხვარი გაიტაცა, ამისი ყოფილა,
გაჰყევი ხვალ, მიმოიხილეთ სადმე ხევეები,
ნება შეყუყულო; შინ შეიყვანე ყმაწვილი,
კარგად ავანშმეთ და ადრე დააძინეთ, დღ-
ლილია...

კობე აივანზე დაჯდა.

ზეზვამ დიდ ოთახში შეიყვანა რევანი:
ჭერზე ლამაზი იყო ჩამოკიდებული. ზეზვას
უფროსი და, მასწავლებელი თამარი, მაგი-
დასთან იჯდა, წიგნს კითხულობდა. როგორც
კი ოთახში შემოსული ახალგაზრდა სტუმარი
დაინახა, წამოდგა, ხელი ჩამოართვა და
ცნობისმოყვარეობით დააკვირდა.

დილით ჩვეულებრივზე ადრე წამოხტა
ლოგინიდან ზეზვა. ფრთხილი ნაბიჯით გა-
მოვიდა აივანზე.

ომალოს ზეგანს ჯერ კიდევ ნისლი ეფინა,
ეძინა სოფელს.

იმედი ამოიჭრა აივანზე, ახლოს მივიდა
ზეზვასთან და თვალბში შეაქცქერდა, თით-
ქოს ეკითხებოდა — საჭირო ხომ არ ვარო.
ერთგულ ძალს კისერზე მოუთათუნა ზეზ-
ვამ ხელი, ეზოში ჩაიყვანა და გაეთამაშა,
ძერე სამზარეულოს კარი გამოაღო და იმედს
პური და ცხვრის ხორცშემოთლილი ბარკ-
ლის ძვალი გამოუტანა.

თამარიც ადრე ადგა, საუხმე გაუმზადა
ძმასა და სტუმარს, ხოლო მათი საგზალი პა-
ტარა გუდაში ჩაალაგა.

მთელი ღამე ფხიზლობდა მოხუცი და
სწორედ გათენებისას ჩაეძინა; გვიან გაი-
ღვიძებულმა ინანა, რომ ყმაწვილები ვერ
დაარიგა წასვლის წინ, მაგრამ კობე დაწამუ-
ნებული იყო—იმედი არც ერთ ხევსა და ბი-
ლიკს არ დატოვებდა დაუთვალეიერებლად.

... შუადღემდე კლდე-ღრეებში სიარულმა
უშედეგოდ ჩაიარა.

გასავათდა იმედი. მგლის რამდენი ნაკვა-
ლევი აღმოაჩინა და ყველა ნაკვალევი უფ-
სკრულში იკარგებოდა.

ყმაწვილები ჩრდილში დასხდნენ. არც ერ-
თი ხმას არ იღებდა.

რევანმა ნაბადი გაიგო და ხეტიალითა და
ფიჭრით დაღლილს მალე ჩაეძინა.

ზეზვა თვალგაფაციცებით უცქერდა იმედს
და, როცა ძალი თვალთაგან მიემალა, სწრა-
ფად წამოხტა და დაედევნა.

ალაზნის ღრმა ხევთან შეჩერდა ძალი, უკან
მოიხედა და პატრონი რომ დაინახა, იმედ-
მიცემული აყვდა. ერთ ადგილზე წრიალებ-
და და უფსკრულში იხედებოდა.

როცა ზეზვა ხევისპირთან მივიდა, იმედი მიწაზე გაინართხა, კისერი უჩვეულოდ წაიგრძელა, ხეში ჩაახედა, ჰაერი შეიყნოსა და კვლავ აყუფდა. ამით ანიშნებდა ზეზვას—ამ ხეშია, რასაც ვეძებთო.

ამ მხრიდან შეუძლებელი იყო ხეში ჩასვლა, რადგან ხევის კედელი ერთობ შვეული იყო და ალაგ-ალაგ მოყინულიც.

ზურგზე გადაუსვა ზეზვამ ხელი იმედს, ამით თითქოს მადლობას უხდოდა კვალს მიგნებისათვის, მერე დასავლეთისაკენ გახედა ხევისპირს—უფრო დაბალი ეჩვენა იგი, და ზეზვა და იმედი იქითკენ წავიდნენ...

უკვე საღამო იყო მოტანებული, როცა რევანს გამოეღვიძა. თვლები მოიფშვინტა, მიმოიხედა ირგვლივ, ზეზვის და იმედს თვალი რომ ვერ მოკრა, შიშნაკრავი წამოხტა.

ნამძინარევე თვლებს არ ენდო და ისევ საგულდაგულოდ შეათვალიერა ახლომახლო ფერდობები და ხევისპირი.

არა, არსად ჩანდა არც ზეზვა და არც იმედი.

ბიჭმა სწრაფად წამოიგდო ნაბაზი ზეზვამ, მაგრამ ვერ გადაეწვიტა საით წასულიყო. ერთთავად იფიქრა — ეგებ მოსწყინდა ზეზვას უმედეგოდ ხეტიალი და შინ წავიდაო, მაგრამ ეს აზრი ძალე გადაიფიქრა—გამომალვიძებდა და გამაფრთხილებდაო. უფრო ის იყო დასაჯერებელი, რომ იმედმა ახალი კვალი აღმოაჩინა და ზეზვაც მას გაჰყვებოდა... მაგრამ როგორ გაიგოს რევანსმა, თუ საით წავიდა მისი პატარა მეგზური?

დაუსტვინა იმედს და პასუხი არ იყო...

დაუძახა ზეზვას და ჩამიჩუმე არ ისმოდა... მიმოიბრინა ფერდობები, მოიარა ხევისპირი, ჩახედა და ჩასძახა ხეებს, და მხოლოდ თავისივე ხმის ეხო გამოესიტყვა.

ახლა კი დარწმუნდა რევანსი, რომ ზეზვა და იმედი შინ იყვნენ წასული და თვითონაც დაიმედებული წავიდა სოფლისაკენ.

(გაგრძელება იქნება)

ნიჭიერი მოჭადრაკე

ამას წინათ თბილისის ცენტრალურ საჭადრაკო კლუბში ჩატარდა საინტერესო შეჯიბრება ჭადრაკში. შეჯიბრებაში მონაწილეობას ღებულობდა საბჭოთა კავშირის ათი უძლიერესი ოსტატი და საქართველოს ექვსი ოსტატობის კანდიდატი. ტურნირის მონაწილეთა შორის იყო საჭადრაკო სპორტის დაუღალავი მოტრფიალი, 17 წლის ბუხუტი გურგენიძე. ნორჩ მოჭადრაკეს პირველად უხდებოდა ასეთ საპასუხისმგებლო შეჯიბრებაში მონაწილეობა. ორი წელია, რაც იგი დაფასთან ხვდება გაწვრთნილ მოჭადრაკეებს. გამოცდილი ოსტატები და ოსტატობის კანდიდატები მას არ თვლიდნენ საშიშ მოწინააღმდეგედ, მაგრამ გურგენიძე დიდი მონდობით, მედგრად იბრძოდა ყოველ პარტიაში, და აი... ტურნირის უკანასკნელ ხუთ ტურში იგი ბრწყინვალედ იმარჯვებს საქვეყნოდ ცნობილ საერთაშორისო ოსტატ ლ. არონინთან, ოსტატებთან: უკრაინის 1951 წლის ჩემპიონ ა. შანიკთან, ი. ლიბნიცკისთან, მ. კამიშოვთან; ყაიმიტ ამთავრებს პარტიას ოსტატ ს. ფურმანთან. ასეთი შესანიშნავი ფინიში დახელოვნებული ოსტატებისთვისაც კი სასახლოა. გურგენიძემ ათ ოსტატთან შეხვედრიდან 6 1/2 ქულა მოაგროვა, ხოლო 15 შესაძლებლობიდან 8 ქულა, რაც მისთვის დიდი შემოქმედებითი მიღწევაა. სხვათა შორის, მხოლოდ 1/2 ქულა დააკლდა საბჭოთა კავშირის სპორტის ოსტატის წოდების მოსაპოვებლად.

კომკავშირელი ბ. გურგენიძე თბილისის რკინიგზის მე-3 საშუალო სკოლის მე-11 კლასელი წარჩინებული მოსწავლეა. იგი ოქროს მედალოსნობის კანდიდატია. ჯერ კიდევ პატარამ ისწავლა ჭადრაკის თამაში, შემდეგ დადიოდა თბილისის ბავშვთა ტექნიკური აღზრდის სახლთან არსებულ ჭადრაკის შემსწავლელთა წრეში, სადაც სპორტის ოსტატ მ. შიმოვის ხელმძღვანელობით ეუფლებოდა ჭადრაკის ხელოვნებას.

1947 წლიდან დღემდე ნიჭიერი მოჭადრაკე ამიერკავკასიის რკინიგზის სკოლების ჩემპიონია. წელს მან მოიპოვა ოსტატობის კანდიდატის საპატიო სახელი.

ნიჭიერი მოჭადრაკე ბ. გურგენიძე კომბინაციური ხასიათის მოთამაშეა. მას გააჩნია სატურნირო მეტროლის კარგი ჩვევები — გამძლეობა, მოთმინება, შრომისმოყვარეობა. ყველაფერი ეს მისი შემდგომი ზრდის საწინდარია. მას კიდევ დიდი შრომა მართებს საჭადრაკო ხელოვნების დაუფლებისათვის, რასაც ის თავისი ბეჯითობით აუცილებლად დასძლევს.

829

პიონერული ორგანიზაციის მუშაობაზე

მსოფლიოს არც ერთ ქვეყანაში ისე არ ზრუნავენ ბავშვებისათვის, როგორც საბჭოთა კავშირში. „ჩვენი სახელმწიფო, — ამბობს ამხანაგი სტალინი, — იმით განსხვავდება ყველა სხვა სახელმწიფოსაგან, რომ იგი სახსრებს არ იშურებს ბავშვების კარგი მოვლისათვის და ახალგაზრდობის კარგი აღზრდისათვის“.

დიდა საბჭოთა ხალხის ზრუნვა ბავშვებზე. 200 ათასზე მეტი სკოლაა თქვენთვის გახსნილი ჩვენს ქვეყანაში. 37 მილიონი გოგონა და ბიჭუნა სწავლობს ამ სკოლებში. ერთი მილიონი 600 ათასი მასწავლებელი დაგტრიალებთ თავს.

თქვენ გეკუთვნით საუცხოო სასახლეები და პიონერთა ბანაკები, ბიბლიოთეკები და თეატრები, საბავშვო რკინიგზები და პარკები, ნორჩ ნატურალისტთა და ტექნიკოსთა სადგურები. თქვენთვის იცემა მილიონობით წიგნები და სახელმძღვანელოები, საბავშვო გაზეთები და ჟურნალები. ყველაფერ ამას თქვენ სამშობლო გაძლევთ იმისათვის, რომ გაიზარდოთ მხნე, კულტურული, სიცოცხლით აღსავსე მებრძოლნი ლენინ-სტალინის დიადი საქმისათვის, კომუნისმის გამარჯვებისათვის.

პიონერული ორგანიზაცია, რომელსაც ვ. ი. ლენინის დიადი სახელი აქვს მიკუთვნებული, თავისი არსებობის მანძილზე განმტკიცდა და გაიზარდა. ახლა მის რიგებში 19 მილიონი მოსწავლე ითვლება.

კომუნისტური პარტიის დავალებით პიონერული ორგანიზაციას ხელმძღვანელობს კომკავშირი. იგი ყოველთვის ზრუნავდა და ზრუნავს იმისათვის, რომ პიონერული ორგანიზაცია რაც შეიძლება კარგად მუშაობდეს, ხოლო პიონერები და მოსწავლეები მტკიცედ ითვისებდნენ ცოდნას, იზრდებოდნენ კულტურულნი და განათლებულნი, იზრდებოდნენ სამშობლოს, კომუნისტური პარტიის, ამხანაგ სტალინისადმი სიყვარულის სულისკვეთებით.

ამას წინათ მოსკოვში შედგა საკავშირო ალკც ცენტრალური კომიტეტის VII პლენუმი. პლენუმმა განიხილა ვ. ი. ლენინის სახელობის პიონერული ორგანიზაციის მუშაობა. პლენუმზე მოხსენებით გამოვიდა საკავშირო ალკც ცენტრალური კომიტეტის მდივანი ამხ. ნ. ა. მიხაილოვი. კამათში მონაწილეობა მიიღეს კომკავშირულმა მუშაკებმა, მასწავლებლებმა, პიონერხელმძღვანელებმა. პლენუმმა მიიღო დადგენილება, რომელშიც მოცემულია მითითება იმის შესახებ,

თუ როგორ უნდა გაუმჯობესდეს პიონერული ორგანიზაციის მუშაობა.

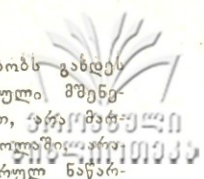
საბჭოთა ადამიანისათვის ყველაზე ძვირფასი არის მისი სამშობლო. იგი მზად არის სამშობლოს ბედნიერებისათვის არ დაიშუროს თავისი ძალა და ცოდნა. სამშობლოსა და ხალხისათვის თავდადებული სამსახურის უდიდეს მაგალითს წარმოადგენს დიდი ბელადების ვ. ი. ლენინისა და ი. ბ. სტალინის ცხოვრება და მოღვაწეობა.

პლენუმმა პიონერულ ორგანიზაციებს მოუწოდა ფართოდ გააცნონ პიონერებსა და მოსწავლეებს ვ. ი. ლენინისა და ი. ბ. სტალინის ცხოვრება და მოღვაწეობა.

პიონერები და მოსწავლეები უნდა ეცნობოდნენ ჩვენი ქვეყნის მნიშვნელოვან მოვლენებს, საბჭოთა ხალხის წარმატებებს კომუნისმის მშენებლობაში, მის მიღწევებს სახალხო მეურნეობაში, მეცნიერებასა და კულტურაში. რაც უფრო კარგად შეისწავლით თქვენს სამშობლოს, მით უფრო მტკიცედ შეაყვარდებით იგი, მით უფრო მოიხმართ მთელ ძალ-ღონეს იმისათვის, რომ თქვენი ხალხის ღირსეული შვილები გამოხვიდეთ.

საბჭოთა ბავშვები კომუნისმის მომავალი მშენებლები არიან. მაგრამ კომუნისმის შენება ცოდნის უქონლად არ შეიძლება. დიდი სტალინი გვასწავლის: „რომ აშენო, საჭიროა ცოდნა, საჭიროა მეცნიერების დაუფლება, ხოლო ცოდნა რომ შეიძინო, უნდა ისწავლო. ისწავლო გულმოდგინედ, მოთმინებით“. აი, ამიტომ არის თქვენს სასწავლო ცხოვრებაში უმთავრესი სწავლა. ცოდნას უკეთ ის შეიძენს, ვინც მძიებელი, მუყაითი, ცოდნისა და შრომის მოყვარულია. ყოველმა პიონერმა უნდა გამოიმუშაოს ეს თვისებები, რომ მისი სწავლის წლები წარმატებებით მიმდინარეობდეს.

ცოდნას მასწავლებელი აძლევს ბავშვებს. პიონერები მისი საუკეთესო თანაშემწენი არიან. საკავშირო ალკც ცენტრალური კომიტეტის VII პლენუმის დადგენილებაში ასეც წერია: „პიონერული რაზმეულები და რაზმები მოვალენი არიან დაეხმარონ მასწავლებლებს, რომ ყოველი გაკვეთილი მიმდინარეობდეს ორგანიზებულად, რათა მოსწავლეები ყურადღებით უსმენდნენ მასწავლებლის ახსნას, აქტიურობდნენ გაკვეთილზე, ბეჯითად ასრულებდნენ საშინაო დავალებებს“.

სკოლაში თუ ჩამორჩენილი ბავშვები არიან, მათ ამხანაგურად უნდა დაეხმაროთ. მაგრამ ამის შესახებ ვერ მასწავლებელს უნდა მოელაპარაკოთ და ის მოგცემთ რჩევა-დარიგებას იმის შესახებ, თუ როგორ წარმართოთ ამხანაგისადმი დახმარება.

იმ ბავშვებს, რომლებიც წარმაცობენ და სწავლას არაკეთილმინდისიერად ეცილებიან, რაზემაც და რაზემეულმაც მტკიცედ უნდა მოსთხოვონ, რომ უკეთეს ისწავლონ და კარგად მოიქცნენ.

საზოგადოებრივ საქმიანობაში მონაწილეობის მიღება პიონერისა და მოსწავლის ღირსებაა. მაგრამ სკოლის არც კომკავშირულ და არც პიონერულ ორგანიზაციას არა აქვთ უფლება მოსწავლე მოაციონონ მეცადინეობას საზოგადოებრივი დავალების შესასრულებლად, როგორც არ უნდა იყოს ეს საზოგადოებრივი საქმე. საზოგადოებრივ მუშაობას პიონერი მეცადინეობისაგან თავისუფალ დროს ეწევა.

ერთსა და იმავე ბავშვს რამდენიმე დავალება არ უნდა ეკისრებოდეს. პიონერსა და მოსწავლეს, როგორც წესი, ერთი საზოგადოებრივი დავალება უნდა ჰქონდეს და მონაწილეობას ღებულობდეს ერთი ან ორი წრის მუშაობაში.

სწავლა დიდი შრომაა. სწავლით თქვენ ცოდნას იძენთ. მაგრამ კომუნისტების მომავალმა მშენებელმა არა მარტო უნდა იცოდეს, არამედ უნდა შეიძლოს მიღებული ცოდნის გამოყენება ცხოვრებაში, პრაქტიკულ საქმიანობაში. დიდი ლენინი გვასწავლის „მხოლოდ მუშებთან და გლეხებთან ერთად შრომაში შეიძლება განხედ ნამდვილი კომუნისტი“.

პიონერები შრომისმოყვარულნი უნდა იყოს. შრომა დაგებმარებათ თქვენ გაიზარდოთ ძლიერი, ამტანი, არ შეუშინდეთ არავითარ სიძინელს და იცოდეთ გამარჯვების მოპოვება. ამისათვის საჭიროა ბავშვობიდანვე მიეჩვიოთ ფიზიკური შრომის პატივისცემასა და სიყვარულს. უნდა ისწავლოთ თავისთავის მომსახურება, თქვენი ძალ-ღონის შესაბამისად ყოველგვარ სამუშაოს ასრულებდეთ სასკოლო ნაკვეთზეც, სასწავლო კაბინეტებშიც, ეხმარებოდეთ დიდი სამაშალო ომის ინვალიდებს და ომში დაღუპულ მებრძოლთა ოჯახებს.

ყოველგვარ შრომას დამსახურებული დასვენება მოსდევს, სწავლას — არდადეგები. მხიარული პიონერული ბანაკები მხოლოდ ზაფხულობით იხსნებოდა. პლენუმი რჩევას იძლევა გაიხსნას ზამთრის ბანაკები და ტურისტული ბაზები.

სიძინელნი რომ დასძლიოთ, თქვენ უნდა იყოთ არა მარტო შრომისმოყვარულნი და მცოდნენი, არამედ ჯანმრთელნიც. ადამიანის ჯანმრთელობას ყველაზე უკეთესად ფიზკულტურა ამარჯობს. აი, ამიტომ უნდა გიყვარდეთ ფიზკულტურა, უნდა გამოიმუშაოთ დილის გამამხნეველი ვარჯიშის ჩვევა, მეტი დრო დაუთმოთ ფიზკულტურულ ვარჯიშობას სუფთა ჰაერზე. ამასთან ერთად, მეტად სასარგებლოა ლაშქრობა და მშობლიურ მხარეში მოგზაურობა.

ყოველი პიონერი და მოსწავლე ოცნებობს განდეს კომუნისტური საზოგადოების კულტურული მშენებელი. ეს ოცნება რომ განახორციელოთ, უნდა წარმატებით უნდა სწავლობდეთ სკოლაში. მედ უნდა კითხულობდეთ ბევრ მხატვრულ ნაწარმოებს, კითხულობდეთ წიგნებს მეცნიერებასა და ტექნიკაზე, დადიოდეთ თეატრებში; კინოებში, მუზეუმებში, სამხატვრო გალერეებში.

თქვენ გიყვართ ვ. ი. ლენინის სახელობის პიონერული ორგანიზაცია, იცავთ მის წესებს, სიამაყით ატარებთ წითელ ყელსახვევსა და პიონერულ ნიშანს. თქვენ ყოველდღიურად იზრდებით და ოცნებობთ გახდით კომკავშირელები. მაგრამ თქვენი ცხოვრების ამ დიდი მოვლენისათვის მზადების დროს თქვენ უნდა ეცნობოდეთ ლენინურ-სტალინური კომკავშირის გამორულ ისტორიას, მის წესდებას. კომკავშირელის სასახელო წოდების უფლება თქვენივე საქმიანობით უნდა დაიმსახუროთ. ამიტომ წარჩინებით უნდა სწავლობდეთ, კარგად მუშაობდეთ რგოლში, რაზმში, რაზმულში.

საკავშირო ალკ ცენტრალური კომიტეტის VII პლენუმმა დაადგინა, რომ პიონერები, რომელთაც სურთ შევიდნენ კომკავშირში, ამის შესახებ განცხადებით მიმართავენ რაზმეულის საბჭოს. რაზმეულის საბჭო, როდესაც წყვეტს საკითხს, მისცეს თუ არა პიონერს რეკომენდაცია, ითვალისწინებს რაზმის საბჭოსა და მასწავლებლის აზრს.

პიონერული ორგანიზაციის ცხოვრებაში დიდი მნიშვნელობა აქვს პიონერულ შეკრებებს. ეს შეკრებები შინაარსიანი, საინტერესო და მიმზიდველი უნდა იყოს, და ასეთები იქნება კიდევ, თუ ყველა პიონერი აქტიურ მონაწილეობას მიიღებს მათს მომზადებასა და ჩატარებაში.

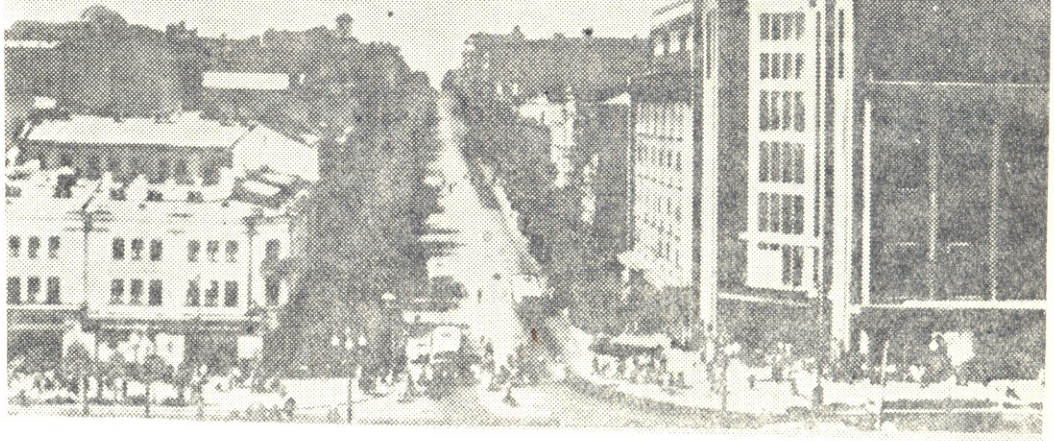
შეკრებები არა მარტო კრებების სახით უნდა ტარდებოდეს, არამედ აგრეთვე შეიძლება ჩატარდეს სპორტულ თამაშობათა, შეჯიბრებათა, სეირნობათა და ექსკურსიების სახითაც.

რგოლის შეკრება, სულ ბევრი, თვეში ორჯერ უნდა ტარდებოდეს და ერთ საათზე მეტ ხანს არ უნდა გრძელდებოდეს. რაზმის შეკრება თვეში ერთხელ მეტად არ უნდა ტარდებოდეს და ერთხანგვარ საათზე მეტ ხანს არ უნდა გრძელდებოდეს.

რაზმეულის საერთო-სასკოლო შეკრებების გარდა, საჭირო შემთხვევაში, შეიძლება ჩატარდეს შეკრებები მესამე-მეოთხე და მეხუთე-მეშვიდე კლასების პიონერებისათვის.

ლენინის სახელობის პიონერ-ორგანიზაცია, რომელსაც კომუნისტური პარტიის დავალებით ხელმძღვანელობას უწევს ლენინურ-სტალინური კომკავშირი, საბჭოთა ბავშვებს ეხმარება იმაში, რომ გაიზარდონ ისინი კულტურულნი და განათლებულნი, საბჭოთა სამშობლოს მსურველედ მოყვარულნი, კომუნისტების საქმის უსაზღვროდ ერთგულნი.

უკრაინაში

ჩვენს ოჯახს ტრადიცია აქვს — ყოველ ზაფხულს იმოგზაუროს საბჭოთა კავშირის სხვადასხვა მხარეში. წელს უკრაინაში გავეძგზავრეთ. ეს ჩვენი მესამე მოგზაურობა იყო ამ მხარეში.

შვედარადი ჩემი რუკითა და უბის წიგნაკით. წინა მოგზაურობებით დაინტერესებულნი, ახლა გაორკეცებული ყურადღებით ვაკვირდებოდი ყველაფერს, რუკაზე ვინიშნავდი ქალაქებსა და სოფლებს, რაიონის ცენტრებს, ამხსნელებს არ ვასვენებდი შეკითხვებით. მატარებელში ვიყავი თუ გემზე, ფანჯარასთან ვიდექი და გავყურებდი მიდამოებს.

ჩვენი მარშრუტი ასეთი იყო: თბილისი — კიევი — ხერსონი — ოდესა — ბათუმი — თბილისი.

7 ივლისს გავემგზავრეთ... ათ ივლისს ჩვენი მოძრაობა რესპუბლიკის უკრაინის დედაქალაქ კიევიში ვიყავით. საცხოვრებლად ავირჩიეთ გოლოსიევის ტყე, რომელიც ქალაქიდან სამ კილომეტრზეა. გოლოსიევის ტყე სულ მუხნარია. ოქტომბრის დიდ სოციალისტურ რევოლუციამდე ეს ტყე კიევი-პეჩერის ბერებს ეკუთვნოდათ. ახლა გოლოსიევის მუხნარი მშრომელთა საუკეთესო დასახელებულ ადგილს წარმოადგენს. ყოველდღიურად ქალაქიდან მრავალი დამსვენებელი მოდიოდა აქ. ყოველ ხის ძირში ისხდნენ მშრომელები და ტკბებოდნენ ტყის სიმშვენიერით. ბევრი დამსვენებელთაგანი გრილდებოდა ხელოვნურ ტბებში. ყოველ გაზაფხულზე ამ ტბებში აშენებენ სხვადასხვა ჯაშის თევზებს. შემოდგომაზე ტბებიდან წყალს უშვებენ და თევზებს იჭერენ.

კიევი გაშენებულია მდ. დნეპრის მარჯვენა სანაპიროზე, თვალწარმოც ბორცვებიან ადგილას, იმ ადგილიდან ცოტა ქვემოთ, სადაც დნეპრს ერთვის მისი უდიდესი შენაკადები — დესნა და პრიპიატი. ამრიგად, კიევს დნეპრის სისტემაში ცენტრალური ნაწილი უჭირავს. ამავე დროს კიევი დიდი სარკინიგზო კვანძიცაა. ქალაქი ბაღებშია ჩაფლული, ტყეშია კი არ ეწოდება მას ქალაქი — ბაღი. ვლადიმირის გორიდან გადახედვისას თვალწინ იშლება დნეპრზე მოფუსფუსე მოუსვენარი კატერები, პლაჟზე არეული ხალხი, დნეპრის გაღმა თვალუწვდენელი სტეპები და ტყეები.

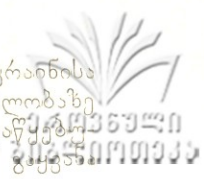
მნახველის ყურადღებას იზიდავს კიევის განიერი და სწორი გამზირები, მაღალი, არქიტექტურულად საინტერესოდ ნაგები შენობები, ბაღები, ისტორიული ძეგლები.

კიევი უკრაინის კულტურულ-პოლიტიკური ცხოვრების ცენტრია. სტალინური ხუთწლეულების მანძილზე ქალაქში შეიქმნა დიდი, მრავალფეროვანი მანქანათმშენებლობა.

კიევი სსრ კავშირის ერთ-ერთი ულამაზესი ქალაქია. გერმანელებმა იგი საგრძნობლად დაზიანეს, მაგრამ აღდგენითი სამუშაოები სწრაფად მიდის და ქალაქი არა მარტო იბრუნებს ძველ სახეს, არამედ უფრო ლამაზდება, მშვენიერდება.

ისტორიული ადგილებიდან ჩვენ დავათვალიერეთ წმინდა სოფიოს ტაძარი, უსპენსკის ტაძარი, კიევი-პეჩერის ლავრა, ანდრეევის საკრებულო ტაძარი და სხვა.

სოფიოს ტაძარი XII საუკუნის ძეგლს წარმოადგენს. ეს იყო თავისი დროის კულტურის უდიდესი ცენტრი, სადაც რუსეთის

სახელოვანმა მთავარმა იაროსლავ ბრძენმა დაარსა პირველი ბიბლიოთეკა.

ყურადღებას იქცევს უსპენსკისა და კიევი-პეჩერის ტაძრების გვირაბები, რომლებშიც მრავალი „წმინდან“ ასვენია. უსპენსკის ტაძრის ეზოში არის კოჩუბეის საფლავი; როცა პუშკინს ეს საფლავი უნახავს და კოჩუბეის ტრაგიკულ ისტორიას გასცნობია, დაუწერია თავისი უკეთესი პოემა „პოლტავა“.

ვნახეთ ვლადიმირის ძეგლი; იგი დგას ჯვრით ხელში და გადაჰყურებს დნებრს.

გადმოცემით, ვლადიმირი ითვლება კიევის რუსეთში ქრისტიანობის გამავრცელებლად.

კიევში თითქმის ერთ თვეს დავრჩით. 5 აგვისტოს გემ „ენგელსით“ გავემგზავრეთ ხერსონისაკენ.

მღ. დნებრი არ ჰგავს კავკასიის სიცოცხლით სავსე მდინარეებს: თირგს, მტკვარს, რიონს, არაგვსა და სხვებს. დნებრი მდოვრედ მიედინება. გემიდან გზადაგზა ვხედავდით მდინარეზე მიმოფანტულ მეთევზეთა ნავეებს. დროგამოშვებით გვხვდებოდა საბუქსირო გემები, რომლებიც ეზიდებოდნენ მარცვლეულით, ხე-ტყით, ქანახშირით, რკინეულობით, ნავთობით და სხვა საგნებით დატვირთულ ბარეებს.

ტყიანი მიდამოები თანდათან გვშორდება. გაეჩერდით კანევში, ტარას უევჩინკოს სამშობლოში. კანევის რაიონი უკრაინის ერთ-ერთი მომხიბვლელი კუთხეა. ტარასის გორაკზე ასევეა ტარას უევჩინკოს ნეშტი.

უკრაინის მდინარე დნებრის განი ქალაქ დნებროპეტროვსკის მიახლოებისას 2 კილომეტრს აოწევს. დნებროპეტროვსკიდან იგი სამხრეთ-დასავლეთით მიედინება. ნაპირები თანდათან კლდოვანი ხდება და მდინარის კალაპოტიც ვიწროვდება.

ვუახლოვდებით ზაპოროჟიეს. მდინარის კალაპოტი კვლავ გაიწვრება... აი, უკვე გამოჩნდა დნებროპეტროვსკის საგუბარი. ვავიარეთ გომთგასასალოლ რაბში. მეტად საინტერესოა ამ რაბის მოჩემება. მისი შემწეობით შიძლება გემების როგორც საგუბრის ქვემოთ ჩაყვანა, ისე საგუბრის ზემოთ აყვანა. დნებრის ზედაპირი საგუბრის ჩაგომით 23 მეტრით დაბალია ზემო ნაწილთან შედარებით.

გზა განვაგრძეთ. მიუახლოვდით ლეგენდარულ კახოჯის რაიონს. აქ შენდება დიდი პიდროლექტროსადგური, რომელიც დასრულების შემდეგ დნებროპეტროვსკის მეტ ელექტროენერჯიას გამოიმუშავებს.

კახოჯასთან დაწყებულია სამხრეთ უკრაინისა და ჩრდილო ყირიმის სარწყავი არხის წყალსაცავის მშენებლობა. ეს დიდი წყალსაცავი დაიბრუნა 14 მილიარდ კუბურ მეტრ წყალს. არხით, როგორც მისი სახელწოდება

გვიჩვენებს, მოირწყება სამხრეთ უკრაინისა და ჩრდილო ყირიმის მიწები. მშენებლობაზე რამდენიმე ათასი კაცი მუშაობს. დაწყებულია შარაგზებისა და რკინიგზის გაყვანილობისა და დნებრიდან კახოჯამდე.

დნებრზე გაკეთებულია გემთმისადგომები, საიდანაც მშენებლობა ლებულობს საშენ მასალას.

7 აგვისტოს ჩავედით ქალაქ ხერსონში. იგი ხერსონის ოლქის ცენტრია. ქალაქი არ არის დიდი. ქუჩები ვიწროა და სწორი. მთავარ ქუჩას სუვოროვის სახელი აქვს მიკუთვნებული. ამ ქუჩაზე მდებარე ერთ-ერთ ბაღში დგას სუვოროვის ძეგლი.

ქალაქის ნავსადგურში დიდი ტვირთშიდვაა. შედიან როგორც მდინარის, ისე ზღვის გემები.

რამდენიმე დღის შემდეგ ხერსონიდან ოდესისაკენ გავემგზავრეთ პატარა საზღვაო გემ „პრუტი“.

დნებრის ერთ-ერთი გამოილი ტოტით გავედით დნებრის ლიმანში. ლიმანის სიგანე 10-15 კილომეტრია. მე მიჭირდა მისი ნაპირების დანახვა უბინოკლოდ.

მალე ჩვენი გემი შავ ზღვაში შევიდა. გენი ზღვაზე სამოგზაუროდ პატარა აღმოჩნდა. ტალღები მას ძლიერ არწევდა. პირველად განიცდიდი ზღვის ოიოვას. ცუდად გაცხდი; მიჩიეხს დავწოლილიყავი და მეც დააწექი. არ ვიცი, ჩემს ძილში რამდენმა დრომ განვილო. როცა გამომეღვიძა, უკვე ოდესის ნავსადგურში შევედით.

ოდესის ნავსადგური საკმაოდ დიდია. აქ დიდი ტვირთშიდვაა. ნავსადგურში აღმართულია მრავალი ამწევი ონკანი, დგას სხვადასხვა სახის გემები.

ქალაქი ოდესა მეტად გიგმიანად არის აშენებული. სწორი, განიერი ქუჩები, ბულვარები, ძიგლები, არქიტექტურულად საინტერესო ნაგები. სახლები მეტად კარგ შთაბეჭდილებას ტოვებს მნახველზე.

დავათვალიერეთ ოდესის სახელგანთქმული ოპერისა და ბალეტის სახელმწიფო თეატრი. თეატრის არქიტექტურული ნაგებობა, მისი ფასადი, ფოიე, იარუსები, იარუსებზე ასასვლოლი მარმარილოს განიერი კიბეები ხელოვნების ნიმუშებს წარმოადგენს.

დავათვალიერეთ პლაჟები არკადია, ლუზანოვკა და ლანყერონი, რომლებმაც მეტად კარგი შთაბეჭდილება დატოვა ჩვენზე.

რამდენიმე დღის შემდეგ ოდესა დავტოვეთ და გემ „როსიათი“ გამოვემგზავრეთ ზათუმისაკენ.

ნიკოლოზ იაშვილი

• ობლიის ვაჟთა I-ლი საშუალო სკოლის მე-9 კლასის მოსწავლე.

პირველი გამოჩვევა

ჯანსუღ ნიქაბაძე

მხატვარი კ. მახარაძე

ნისლის ქათქათა მანდილი
ნიავეს რომ დაურხვევია,
ნელი ტაატით მოჰყვება
კახეთის ქედებს ხევიანს.
სასახლის ფართო სარკმელზე
ჩამოყრდნობილი იდაყვიით
ამ სურათს მისჩერებია
ჩაფიქრებული ირაკლი.
დღეს შეუსრულდა თექვსმეტი, —
განა პატარა კახია?!
„ჯაჭვის პერანგი ჩააცვეს,
გაჰკრა ხელი და გახია“.
წუხს: „უკვე ძალა იმდენი
არ შესწევს მოხუც მამაჩემს,
შაჰთან ურჩობა გაბედოს
ან მტრებს ეომოს დანარჩენს.
იყო დრო, როცა მუხანათს
ტამისკართან თუ თელავთან
მამულიშვილურ რისხითა
მჭრელი მახვილით თელავდა...
მაგრამ აქ არ გარ ჰბაბუკი?!
აბა, მეტი რა მალონებს?
წინ მომავალი გაშლილა,
გულიც შერჩის და ძალ-ღონეც,
რომ დღემანს ჩემი მახვილი
ჟრუანტელს გვრიდეს. დრეკავდეს!..“
...მოსალამურდა და შორით
მწუხრის ზარები რეკავდნენ.

* * *

ანაზღად თელავ-ქალაქში
კახთ განაპირა სოფლიდან
მხარბეჭიანი მალმსრბოლი
შავარდენივით მოფრინდა,
მერანი გუშავს გაღასცა,
ჩამოცვარული თფლითა.
— მეფესთან მიმიყვანეთო! —
მტკიცედ ითხოვდა ლომკაცი,

თუმც ფეხზე ძლივსლა დგებოდა
გაოგნებული მოქანცვით.

* * *

თეიმურაზის გარშემო
დგანან რჩეული მოყმენი,
იმათ შემყურე ასულებს
ასწითლებიათ ლოყები.
ელვარებს ზღაპრულ ეშხითა
კრიალა ზეცის ზეფირი, —
მეფის წინ წარსდგა ვაჟკაცი
მორჩილად ხელდაკრეფილი:
— რა გითხრა, დიდო მეფეო,
სირცხვილით სუნთქვა მეკვრება,
დღეს გარიჟრაჟზე სოფლები
ავკიწიოკეს ლეკებმა.
მამაპაპურად ვიჭექოთ,
ხალხს შენი ხელი გვიფარავს, —
შავთვალა გოგო-ბიჭები
წაასხეს, როგორც ცხვრის ფარა.
თვით ალესკანტე მუხანათს
უნდა ტანჯვაში ჩაგვყაროს,
გვიბრძანე, ჩვენო პატრონო,
ფეხზე დადგება სამყარო. —
ტოკავენ წარბშეკრულები
ერისთავები კახელთა,
მტერს შიშს მოჰგვრიდა უნებლიე
ერთი იმათი დახედვა.
მრავალგზით ომში ნამეხართ
ზღვასავით მღელვარ გულიდან
დაძრული სისხლის ნაკადი
ჟრუანტელივით უვლიდათ...
წამოდგა თეიმურაზი,
თვალეზში ცეცხლი აენთო
და კარისკაცებს უბრძანა:
— ირაკლი მომიყვანეთო.

* * *

ჩაბნელებულან ხევები
და ქიუხეები კლდისანი,
მთვარე ღრუბლებში გაჩრილა
როგორც ნასროლი ისარი.
ალაზნის გაღმა-გამოღმა
დგანან ვერხეები მაღალი
და მთვარიანში გაისპის
მწიფე ყანების ლალანი.
შორიდან მოჩანს ლურჯადა,
გნიასს და ხმაურს ნახვევი,
ტინებზე გადმოქროლილი
შხეფებანკარა ჩანჩქერი.
— მოდიან, ჰაუ, მოდიან! —
გუგუნებს ბჰენი ციხეთა
და მთვარეც გაკვირვებული
ქედებზე მიმოიხედავს.
მარჯვნივ და მარცხნივ ხრამები,
შუა — შოლტივით გზაწვრილი
და ამხედრებულ ვაჟკაცებს
მიუძღვის ერთი ყმაწვილი.
მსუბუქი ფრთების ფარფატი
დაქრის ნიაგი ფრთავით,
ანაზღად ისიც შეჩერდა
ცნობისმოყვარე კაცივით.
ჩამოლამებულ ხევიდან
მოისმა კვნესა-მახილი...
წამს ქარქაშიდან მხედრებმა
ამოაფრინეს მახვილი.

ნაპერწყლებს ყრიდა, ელავდა
რისხვით აწვდილი ფრანგული.
ნაძარცვი განძეულობით
მძიმედ დატვირთულ ჩაღვადრებს
ტინებზე ფეხი დაუცდათ
და უფსკრულებში ჩავარდნენ.

* * *

ტახტაზე კონტად მჯდომარე
რაზმიდან რაზმში მეხვიით
გრგვინავდა ლეკთა ბელადი
მუზარადჩამოჩეხილი.
ყალყზე შემართა ქურანი,
უეცრად ხმალმაც იელვა
და გივი ჩოლოყაშვილი
ძირს დასცა ვაღამთიელმა,
მერე შესძახა ამაყად:
— ჰაუ! ერეკლე, სადა ხარ,
თუ გული გერჩის, გამოდი,
შევხვდეთ ერთმანეთს ხმალდანხმალ...
ომი გაჩაღდა. ყაჩაღთა
მანც არ შედრკა ქვა გული,
ნაპერწყლებს ყრიდა, ელავდა
რისხვით აწვდილი ფრანგული.
სად ბრძოლა იყო სასტიკი,
ერეკლე იქით მიქროდა
და ორლესულის კრიალით
მტრისთვის სიკვდილი მიჰქონდა,
ელავდნენ რკინის ფარები,
მერე დაშნები დასჭირდათ,

ქარივით მოსწყდნენ ნიადავს
თეთრონნი ფაფარაშლილი.
— აქეთო! — ყივის ერეკლეს
გამზრდელი ჩოლოყაშვილი.
ომი გაჩაღდა. ყაჩაღთა
მანც არ შეკრთა ქვა გული,

შორს აყრუებდა ზეობებს
 კვენესა-ვაება დაჭრილთა.
 მთებზე პირქუშად გადმოდგა
 მთვარე მკრთალი და დაღლილი...
 შეცბუნდა ლეკთა ბელადი,
 ლურჯას მიუშვა აღვირი.
 წამით შეჩერდა ლაშქარი,
 სუნთქვაშეკრული ბრახითა.
 ერეკლემ მჯილი მკერდს იკრა,

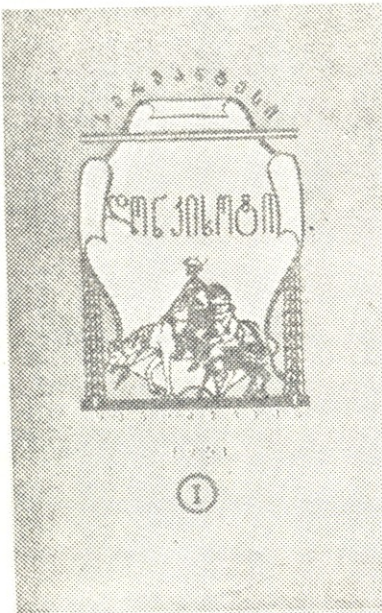
წარბი მშვილდით აზიდა,
 მერე ხმლის ერთი მოქნევით
 თავი მოჰკვეთა მუხანათს, —
 ქართველთ ლაშქარში დიადმა
 სიმღერამ დაიმქუხარა.
 ეს გამარჯვების სიმღერა
 მთებიდან ბარად ისმოდა,
 თითქოს ვალმოხდილ ვაჟაკებს
 ეძახდა მარადისობა.

რ ა ვ ი კ ი თ ხ ო თ

1605 წელს ესპანეთში დაიბეჭდა წიგნი, რომელმაც უმაღვე მძლავრად მიიზიდა მკითხველების ყუ-
 რადღება. წიგნი ხელიდან ხელში გადადიოდა და იმავე წელს იგი მეზუთედ გამოიცა. ეს თხზულება იყო
 „დონ კიხოტი“ (წიგნი პირველი), რომელსაც გაკირვებასა და სილატაკეში წერდა დიდი ესპანელი მწერალი
 მიგელ დე სერვანტესი: („დონ კიხოტის“ მეორე წიგნი გამოიცა 1615 წელს). ეს ნაწარმოები მალე მსოფ-
 ლიოს ხალხთა საყვარელი ბელეტრისტული ქმნილება გახდა. თითქმის ყველა კულტურული ერის ენაზე
 ითარგმნა იგი. ქართულად „დონ კიხოტი“ (ორივე წიგნი) ითარგმნა ცნობილმა საზოგადო მოღვაწემ განსვენ-
 ნებულმა ნიკო ავალიშვილმა.

ამას წინათ საბლიტგაშმა გამოცვა „დონ კიხოტი“ (წიგნი პირველი) ნ. აგიაშვილის რედაქციით, წი-
 ნასიტყვაობითა და შენიშვნებით.

„დონ კიხოტის“ დიდი მხატვრული სიძლიერით აღწერილია
 რაინდობით გატაცებული დონ კიხოტისა და მისი საჭურველშიდ-
 ველის სანჩო პანსას სასაცილო და თან სამწუხარო თავგადასავალი.

დონ კიხოტი იყო ესპანელი კოლტაკებული აზნაური, რომე-
 ლიც რაინდული რომანების კითხვამ გაგიჟებამდე მიიყვანა. მას
 აღეძრა სურვილი შებრძოლებოდა ბოროტებს, აისხა იარაღი და
 სანჩო პანსას თანხლებით დაიწყო მოგზაურობა ესპანეთში. შეუპო-
 ვარი, კეთილშობილური სურვილებისა და მაღალი აზრების მქონე
 დონ კიხოტი, სამწუხაროდ, ეუფრვეოდა უკუღმართი ცხოვრების
 ვითარებაში და ხშირად იგი სასაცილო მდგომარეობაში ვარდებო-
 და. მის შერყეულ გონებას მოჩვენებები აფორიაქებდა. უბრალო
 ფუნდუკი დონ კიხოტს ციხე დარბაზად ეჩვენებოდა, ქარის წისქვი-
 ლები—გოლიათებად, ვაჭრები—რანდებად, ბერები—ჯადოსნებად,
 ცხვრის ფარა— მეფის ლაშქრად.

დონ კიხოტის დახატვით სერვანტესი, ერთი მხრივ, რაინდო-
 ბას დასცინოდა, მაგრამ, მეორე მხრივ, იმავე დონ კიხოტის პირით,
 ხშირად თავის აზრებს გამოთქვამდა და მძაფრად ანხელდა ცხოვ-
 რების ბნელ მხარეებს.

ქართულად „დონ კიხოტის“ გამოცემით ჩვენს მოზარდ მკითხვე-
 ლებს საშუალება ეძლევათ გაიცნონ ეს დიდი ბელეტრისტული
 ქმნილება, რომელიც ბრწყინვალე გონებამახვილურ სატირას წარ-
 მოადგენს XVI—XVII საუკუნის უდაბნოდ ქცეულ ესპანეთზე.

ქართველი
წიგნწერეთა
კავშირთა

★
ბოლესლავ პრუსი XIX საუკუნის პოლონელი მწიგნობარი. მის ერთ-ერთი გამოჩენილი მარტოაიკოსია. ვის მოთხოვნებში პრუსი მუდამ ორ სამყაროს ასახავს — სასახლეებისა და ქოხების სამყაროს.

სასახლეების სამყაროში პრუსი ხედავდა მდიდართა არა მარტო თვალმომჭრელ გარეგნობასა და ფუფუნებას, არამედ მათ ბუქთახორობასაც, გაუმადლობას, ქედმაღლობასა და არაადამიანურ უღმობობას.

ქოხების სამყაროში პრუსი ხედავდა არა მარტო ღატაკ ადამიანთა სიდუხჭირესა და უმეცრებას, არამედ მათ სწრაფვასაც სიხარულისაკენ, სინათლისაკენ, ხედავდა დაბეჩავებულ ადამიანებში ნამდვილ გრძობებს, კეთილშობილებასა და სულის სიღიადეს, და ამ ღატაკთა სამყაროს დახატვას მოახმარა პრუსმა თავისი ნიჭი რეალისტი მწერლისა, თავისი უმწიკველო გრძობები.

აქ მოყვანილ მოთხრობაში „არდადეგებზე“ იგივე ორი სამყაროა დაპირისპირებული. გლეხი გოგონა თავგანწირვით შევარდება ცეცხლმოდებულ ქოხში იქ დარჩენილი ზავშვის გადასარჩენად, მასწინ როდესაც ჰაბუტი ინტელიგენტი ყოყმანობს — ღირს თუ არა ერთი პაწაწკინტელა გლეხის ბავშვისათვის თავის განწირვად.

არდადეგებზე

ბოლესლავ პრუსი მხატვ. ფ. მიმბარიაშვილი
მოთხრობა

სალამოს, ჩვეულებისამებრ, შემოიარა ჩემთან სკოლის ამხანაგმა. ჩვენ ორივენი სოფელში ვისვენებდით, რამდენიმე ვერსის მანძილზე ერთიმეორისაგან, და თითქმის ყოველდღე ვხვდებოდით ერთმანეთს. იგი ლამაზი, მოხდენილი, ქერათმიანი ჰაბუტი იყო, დინჯი, თავშეკავებული და საღი გონების პატრონი.

ამ დღეს იგი რაღაც უგუთნებოდ იყო: თავი ჩაეჭინდრა და ნერვიულად იტყლაშუნებდა ფეხზე წკებლას. მე უხერხულად ჩავთვალე მისი მღელვარების მიზეზი გამომეკითხა: მაგრამ მალე თვითონ ალაპარაკდა.

— იცი, დღეს რა სულელურ მდგომარეობაში ჩავვარდი?!

გამიკვირდა, რაღაც დაუჯერებელი იყო, რომ „სულელურ მდგომარეობაში“ ჩავარდნილიყო ასეთი თავდაჭერილი ახალგაზრდა.

— დღეს დილით, — განაგრძო მან, — ჩემს მეზობლად ხანძარი გაჩნდა. ქოხს წაეკიდა...

— შენ კი, ვინ იცის, აიღე და ცეცხლში შევარდი? — ჩავურთე ოდნავ დამცინავი კილოთი.

მან მხრები აიჩეჩა და შევამჩნიე, რომ

ოდნავ გაწითლდა კიდეც; თუმცა ეს იქნებ ჩამავალი მზის სხივმა გაირბინა მის სახეზე.

— ცეცხლი წაეკიდა, — თქვა მან ცოტა ხნის დუძილის შეძდეგ, — ჩალას სხვეწზე. რამდენიმე წუთის შეძდეგ ცეცხლი სახურავსაც მოედო. მე ამ დროს სეას ვკითხულობდი, მეტად საინტერესო ადგილს, მაგრამ კვამლის შავი ბოლქვებისა და მილის ჭუჭრულტანებიდან ამომძვრალი ცეცხლის დანახვაზე ცნობისმოყვარეობამ დამძლია და იქითკენ წავედი. სოფლელები მინდვრად იყვნენ სამუშაოდ გასული, ამიტომ ქოხთან მხოლოდ რამდენიმე კაცი დამხვდა: ორი დედაკაცი, რომლებიც დამაღონებლად მოთქვამდნენ, დიაკვნის ცოლი, რომელიც წმინდა ხატის საშუალებით ლამობდა ცეცხლის ჩაქრობას, და გლეხი, რომელსაც ორივე ხელით ცარიელი ვედრო ეჭირა და გამოშტერებული შესტკეროდა ცეცხლს. მათგან გავიგე, რომ ქოხი დაეკტილია და ცოლ-ქმარი მინდვრად არიან წასული.

არ გაუვლია დიდ ხანს, რომ ცეცხლი უკვე მძვინვარებდა; კვამლი წვავდა თვალებს. ცეცხლი კი ისეთი მხურვალე იყო, რომ მე უკან დავიხიე, კიტელზე არ მომედლოსმეთქი.

ამ დროს მოირბინეს გლეხებმა ბარჯვებით, ნაჯახებითა და წყლით; ზოგი მესრის მორღვევას შეუდგა, თუმცა ცეცხლი მას სრულე-

ბით არ ემუქრებოდა, ზოგი ვედროებით ას-
ხამდა წყალს, მაგრამ ისე, რომ ცეცხლამდე
ერთი წვეთიც არ აღწევდა; მხოლოდ გაწუმ-
პეს ხალხი ირგვლივ და ერთი დედაკაცი
წააქციეს კიდევაც ამ ალიაქოთში. მე არა-
ვითარ რჩევას არ ვაძლევდი, რადგან ვხედავ-
დი, რომ ცეცხლი სხვა ნაგებობებს არ ემუქ-
რებოდა, ამ ქონის გადარჩენა კი შეუძლებე-
ლი იყო.

ანაზღად მოისმა ყვირილი:

— იქ ბავშვია, პატარა სტასი!

— სად? — იკითხა ვილაცამ.

— ქოხში... ვარცლში სძინავს, ფანჯარას-
თან. გამოამტკრეთ მინა, ჯერ კიდეც შეიძ-
ლება შეველა!

მაგრამ ადგილიდან არავინ იძროდა.

გამოგიტყდები, როდესაც ეს გავიგონე,
უჩვეულოდ ამიძგერდა გული. „თუ არავინ
გაინძრა, — გავიფიქრე, — მაშინ მე წავალ.
ბავშვის გადარჩენა ნახევარი წუთის საქმეა.
დრო საკმაოა, მაგრამ ეს რა ჯოჯოხეთური
სიტყვა!“

— გაინძერთ, რაღა! — გაჰყვიროდნენ
დედაკაცები. — ეჰ, თქვე ძალთაპირებო,
მამაკაცები მაინც არ იყოთ!

— შენ თვითონ მიდი, თუ ასეთი ჭკვიანი
ხარ! — შეუღრინა ვილაცამ ხალხიდან. —

მას გაპირებით მოყავდა ხელში აყვანილი ბიჭუნა...

აქ დალუპვა ხელში გეკავოს, ბავშვი კი სუს-
ტი არსებაა, იქნებ წიწილასავით დასხრეს შე-
დევაც...
გიგორგიშვილი

„რა კარგი ვინმე ვარ! — გავიფიქრე ამ
დროს. — არავინ იძვრის ადგილიდან, მე კი
ისევ ვყოყმანობ!“

„თუმცა, — წამჩურჩულა აქვე საღმა გო-
ნებამ, — რა ეშმაკი მჩრის ამ უაზრო ავან-
ტიურაში? საიდან უნდა ვიცოდე, თუ სად
წევს იქ ბავშვი? შეიძლება იგი გადმოვარდა
კიდევაც ვარცილიდან?“

კოჭები უკვე დანახშირდა და ტაკატაკუ-
ცით ილუნებოდა ქვევითკენ.

„დროა ბოლოს და ბოლოს გავინძრე, —
გავიფიქრე, — თითოეული წამი ძვირფასია.
დაუმეგებელია, ბავშვი გამოიწვას ცეცხლში
რაც უბრალო ჭიასავით.“

„მაგრამ თუ იგი უკვე მკვდარია? — გა-
მოეხმაურა ჩემს ფიქრს საღი გონება, — მა-
შინ კიტელიც კი დასანანი იქნება.“

უეცრად შორიდან მოისმა ქალის გულშემ-
ზარავი კვილი:

— უშველეთ ბავშვს!

— დაიჭით არ გაუშვათ! — დაიყვირა
ქოხთან შეგროვილმა ხალხმა. — ცეცხლში
შევადრება დედაკაცი, დაილუპება...

ხალხში ჩოჩქოლი ატყდა და იგივე კი-
ვილი გაისმა:

— გამიშვით! ის ჩემი ბავშვია!

— წელში წაავლეთ ხელი, წელში! — გა-
ისმა საპასუხოდ.

ველარ გავუძელი და გავქანდი აღმოდე-
ბული ქოხისკენ. ერთბაშად ცეცხლსა და
კვამლში გავეხვიე, სახურავმა ისე დაი-
გრიალა, თითქოს მას ამსხვრევდნენ, საკვამლე
მილი ჩამოინგრა და აფურები გადმოცვივდა.
ვიგრძენი, რომ თმა შემერუჯა, გაებრაზდი და
უკან დავიხიე. „რა სულელური გულჩვილო-
ბაა! — ვმსჯელობდი. — ადამიანის ერთი
მუჟა ფერფლის გულისათვის სახე უნდა
დამიმახინჯდეს და საფრთხობელად ვიქცე...
ვინ იცის, ისიც კი თქვან — იოლი გზით
გმირის სახელის მოხვეჭა მოისურვაო...“

უეცრად ვილაც გოგომ, რომელიც ქოხის-
კენ მობრბოდა, ხელი მკრა. გაისმა ჩამტკრეუ-
ლი მინის ხმა. ამ დროს ქარმა დაუბერა, წუ-
თით კვამლი გაფანტა და მე დავინახე, რომ
ის გოგო ფანჯარაში გადაყუდებულიყო
მთელი ტანით, მხოლოდ ფეხებიღა მოუჩან-
და.

— რას ჩადინარ, სულელო? — მივაყვირე,
— მანდ მხოლოდ გვამია და არა ბავშვი!

— იაგნა! მობრუნდი! — უძახდნენ მას
ხალხიდან.

გაიარა წუთმა, ცეცხლმა ისევ ისუფლა. გოგო კვამლში ჩაიმალა. მე თვალთ დამიბნელდა.

— იაგნა! — გაისმა ისევ ის ძახილი.

— ახლავე! ახლავე! — უპასუხა გოგომ და გვერდით ჩამირბინა.

მას გაჭირვებით მოყავდა ხელში აყვანილი ბიჭუნა, რომელიც სასოწარკვეთილი ღრიალებდა.

— მამ ბავშვი ცოცხალია? — ვკითხე მე.

— ცოცხალია!

— ის გოგო? იმისი დაა?

— რის და! — მიპასუხეს. — მეზობელიც არაა; სხვაგან მუშაობს; მერე და თვითონ ჯერ თხუთმეტი წლისაც არ არის!

— ხომ არ დაშავებულა?

— თავსაფარი დაეწვა და ცოტა თმაც შეერუჯა.

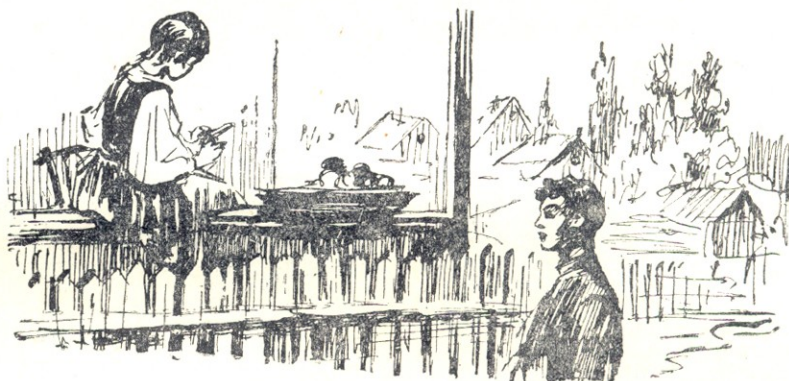
აქეთვე რომ მოვდიოდი, ის გოგო დავინახე: აივანზე იჯდა, კარტოფილს ფცქენიდა. მე მინდოდა ჩემი ალტაცება გამომეთქვა

მისთვის, მაგრამ გამახსენდა თუ არა მისი თავგანწირვა და ჩემი ჭკუადამჯდაობა. თანაც კავება იმ მომენტში, როცა ადამიანს სიყვარული დილ-სიცოცხლის საკითხი წყდებოდა, შემრცხვა, ისე მაგრად შემრცხვა, რომ ვერც ერთი სიტყვა ვერ შევბედე..

— ეჰ, აი ასეთები ვართ ჩვენ.. — მხოლოდ ეს მითხრა მან და გაჩუმდა.

ცაზე ვარსკვლავები გამოჩნდა, ახალმობერილმა ქარმა ტბიდან ბაყაყების ყიყინი და ძილისთვის გამაზღვრული წყლის ფრინველების წრებიანი მოიტანა. ჩვეულებრივ ამ დროს მე და ჩემი მეგობარი ერთად ვოცნებობდით ხოლმე მომავალზე და ათასნაირ გეგმებს ვადგენდით, მაგრამ ამჯერად არც ერთს ჩვენგანს კრინტი არ დაუძრავს. სამაგიეროდ მომეჩვენა, თითქოს ირგვლივ ბუჩქები ჩურჩულებდნენ: „ეჰ, აი ასეთები ხართ თქვენ!“

თარგმანა ო.თარა გვინჩიძემ

ჩ ი ნ უ რ ი ა ნ ღ ა ზ ე ბ ი

- როდესაც წყალს სვამ, წყაროც გახსოვდეს.
- ერთი ბამბუკის ხე სეივანი არაა.
- ცეცხლს ქალაღში ვერ შეხვევ.
- დაიცავი წარსული, მაგრამ აწმუც იცოდე.
- ცოდნა განძია, რომელიც მუდამ თან სდევს მის მფლობელს.
- ცოდნა, რომელიც ყოველდღიურად არ მდიდრდება, დღედაღამ მცირდება.
- ვიდრე სახლს ამოირჩევდე, მეზობლები გაიცანი.
- ვინც ცას ჭიდან უყურებს, ცოტას ხედავს.
- მოპარული ბრინჯისაგან გემრიელ საჭმელს ვერ მოამზადებ.
- ერთი თაობა რგავს ხეებს, მეორე ისვენებს მათ ჩრდილში.
- ნუ ლაპარაკობ ჯუჯასთან ქონდრის კაცზე.
- უმსგავსი ადამიანი წამლით ვერ განიკურნება.
- დაკარგული ოქროს პოვნა შეიძლება, დაკარგული დროისა კი არა.
- სპილოს ეშვი ძაღლის პირში არ იზრდება.

ჩაის ფაბრიკები

ჩაი ფართოდ გამოყენებული სასმელია. იშვიათად შეხედვებით ისეთ ადამიანს, რომელიც ამ სასმელს არ ხმარობს.

მაგრამ ყველა მათგანმა როდი იცის ამ სასმელის წარმოშობისა და დამზადების ისტორია.

ჩაი, რომელსაც ჩვენ ყოველდღიურად ვსვამთ, მზადდება ჩაის მცენარის ფოთლებსაგან. ჩაი ხე-მცენარეა, მაგრამ კულტურაში უმთავრესად ბუჩქის სახით ზრდიან.

ჩაის ძალიან დიდი ისტორია აქვს.

ჩაის სამშობლო ტიბეტია, კერძოდ კი მისი სამხრეთ-აღმოსავლეთი ნაწილი—ტონკინის მთიანი ზონა.

თანახმად თქმულებისა, ჩაი ცნობილი იყო ჩინეთში 2000 წლამდე წინათ ჩვენს წელთაღრიცხვამდე. მე-8 საუკუნეში ჩინეთში უკვე არსებობდა წიგნი ჩაის შესახებ, ე. წ. „ჩაის წიგნი“.

ჩინეთიდან ჩაი იაპონიაშიც შეიტანეს, ხოლო მე-16 საუკუნეში ის ევროპაშიც გადმოიტანეს, სადაც მას წამლის სახით ხმარობდნენ. ინგლისელებმა და იაპონელებმა ჩაის კულტურა თავის კოლონიებშიც შეიტანეს. ყველაზე კარგად კი მან ფეხი ინდოეთში მოიკიდა. ინდოეთმა ჩაით მალე მეტოქეობაც კი გაუწია ჩაის სამშობლოს—ჩინეთს.

არსებული ჩაი უმთავრესად ინდური და ჩინური ჯიშისაა.

საქართველოში ჩაი პირველად XIX საუკუნის პირველ ნახევარში გაშენდა, მაგრამ რევოლუციამდე საქართველოში მან განკითხარება ვერ ჰპოვა, მენშევიკების ბატონობის დროს კი თითქმის სავსებით განადგურდა.

ჩაის პლანტაციები გაშენდა და გაფართოვდა მხოლოდ საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების შემდეგ. ამჟამად საქართველოში უმთავრესად გამოყენებულია ჩინური ჯიშის ჩაი. მაგრამ უკანასკნელ ხანებში პროფესორ ქსენია ბახტაძის მიერ გამოყვანილია სრულიად ახალი ჩაის ჯიშები—ქართული ჩაი, რომელიც სულ მოკლე ხანში ფართოდ განვითარდება.

აიღეთ ჩაის ნაფხვენი და დააკვირდით. მისი გარეგნული სახე ვერაფერს გეტყვით მისი დამზადების შესახებ. ერთი შეხედვით ჩაის მიღება თითქოს მარტივი საქმეა, მაგრამ საქმარისია დაათვალიეროთ ჩაის ფაბრიკა, მისი მანქანები და მოწყობილობანი, რომ დარწმუნდეთ ჩაის დამზადების დიდ სირთულეში.

არც ერთი საკვები პროდუქტი არ განიცდის იმდენ დამუშავებას, შემოქმედებას, რამდენსაც ჩაის ფოთლი მისი დამზადების პერიოდში.

გარდა ამ შემოქმედებათა ნაირსახეობებისა, ჩაის დამზადების პროცესი მოითხოვს ყველა საჭირო დაწესებული პირობის ზუსტად და დროულად შესრულებას, წინააღმდეგ შემთხვევაში თქვენ ვერ მიიღებთ საჭირო ხარისხის მქონე ჩაის, მას ექნება არასასიამოვნო გემო და არომატი.

ავიღოთ, მაგალითად, ერთი მომენტი, როცა პლანტაციებში მოკრეფილი ჩაის ფოთლი იგზავნება ჩაის ფაბრიკაში. მოკრეფილი ჩაის ფოთლი დაუყოვნებლივ უნდა გადაიგზავნოს ფაბრიკაში, ვინაიდან ყოველი დაგვიანებული საათი ფოთლის ხარისხს საგრძნობლად დაბლა სწევს.

ჩაის მზა პროდუქტი მიიღება ჩაის ფაბრიკაში წარმოებული ოთხი ძირითადი შემოქმედებით:

ჩაის ფოთლის ჭკობა, ჩაის დამჭკნარი ფოთლის „დაჭმუჭვანა“, ანუ დაგრება, „დაჭმუჭვული“ ფოთლიდან მის ზედაპირზე გამოწურული წვენი დაქანგვა ჰაერის დახმარებით, ანუ ფერმენტაცია, და „დაქანგული“ ფოთლის გახმობა.

ეს შემოქმედებები ჩაის ფაბრიკებში სრულდება სპეციალური მანქანებითა და მოწყობილობებით. ტექნიკის ენით თითოეულ ამ შემოქმედებას ოპერაცია ეწოდება, ხოლო ამ შემოქმედების, ანუ ოპერაციების, ერთობლიობას, რომლის შედეგადაც მიიღება ჩაის მზა პროდუქტი, — ტექნოლოგიური პროცესი.

პირველი ოპერაციის — ფოთლის ჭკობის — მიზანია მოვახდინოთ ჩაის ფოთლის დარ-

ბილება-მოთენთვა. ჩაის საჭკნობი დანადგარი წარმოადგენს სიგრძით 14 მეტრის, სიგანით 2 მეტრისა და სიმაღლით 5 მეტრის ზომის ყუთს. მის ორ მოპირდაპირე ბოლოში გაკეთებულია განიერი მილები, რომლებთანაც შეერთებულია ჰაერის ვენტილატორები. ერთი ვენტილატორის დანიშნულებაა საჭკნობში თბილი ჰაერის მიწოდება, ხოლო მოპირდაპირე მხარეს მდებარე ვენტილატორისა — ამ თბილი ჰაერის გამოწოვა საჭკნობიდან. ვენტილატორით შეწოვილი ჰაერის ტემპერატურა 45 გრადუსია.

საჭკნობი ყუთის შიგნით მოთავსებულია თაროები, რომლებზეც განსაზღვრული რაოდენობის ფოთოლი იყრება. ვენტილატორის საშუალებით ყუთში შეყვანილი თბილი ჰაერი დაივლის ფოთლების ფენებს და გამოიწვევს მათ ჰკნობას.

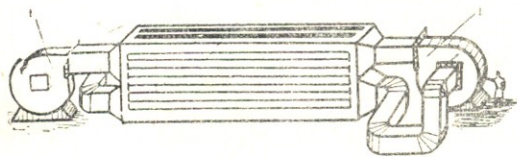
ჰკნობის ოპერაციის ხანგრძლიობა ამ საჭკნობ დანადგარში 6 საათს უდრის.

აღსანიშნავია, რომ ჩინეთში ფოთლის ჰკნობას აწარმოებდნენ ბუნებრივად—ფოთოლს ფენდნენ გარეთ, მზეზე, მაგრამ ამ მეთოდს ურაცოფითი მხარეები ჰქონდა: ასეთი ხერხით ჰკნობა ყოველთვის არ შეიძლებოდა (მაგ. ქარიან ან წვიმიან ამინდში); გარდა ამისა, ასეთი ხერხით ჰკნობა გაცილებით უფრო დიდხანს გრძელდებოდა—18-24 საათს.

ჩვენში გამოყენებული ხელოვნური მეთოდით ჰკნობა არ არის დამოკიდებული ამინდზე და, გარდა ამისა, ის სამჯერ უფრო სწრაფად მიმდინარეობს.

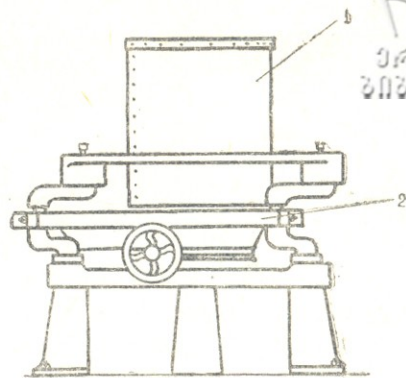
საჭკნობი დანადგარი ერთდროულად ამუშავებს 6 საათის განმავლობაში 1000 კგ ფოთოლს, რაც ერთ საათში დაახლოებით 150 კგ შეადგენს.

საჭკნობი საამქროდან დამუქნარი ფოთოლი გადაიტანება „დამუქუნ“, ანუ საგრეხ საამქროში, სადაც ფოთლის დაგრეხა ხდება სპეციალური მანქანების საშუალებით. ამ მანქანებს როლერები ეწოდება.

ჩაის საჭკნობი დანადგარი. 1-1. ვენტილატორები, 2. თაროებიანი ყუთი.

ფოთლის დაგრეხის მიზანია მოახდინოს ფოთლის „დამუქუნა“ ისე, რომ ფოთოლში მოთავსებული წვენი მის ზედაპირზე გამოიწეროს.

ჩაის საგრეხი მანქანა (როლერი). 1. ლითონის დოლი, 2. მბრუნავი შავილა.

როლერი წარმოადგენს სამ მბრუნავ ფეხზე შემდგარ ლითონის ბრტყელ მაგიდას, რომლის ზედა სიბრტყეზე წრიულად დაცურავს უძირო ლითონის დოლი. დოლში ყრვის დამუქნარ ფოთოლს. მაგიდაზე დოლის სრიალის დროს მასში ჩაყრილი ფოთოლიც გადაადგილდება მაგიდაზე, რის შედეგადაც ის „იჭმუჭნება“, ანუ იგრისება.

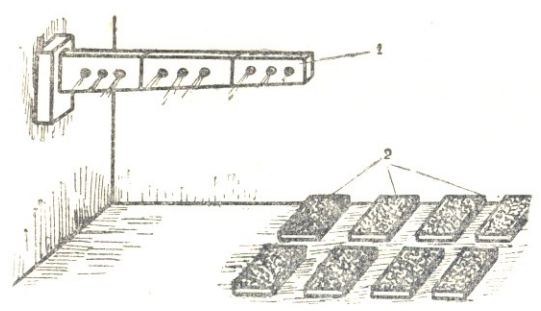
მაგიდა და დოლი მოძრაობს ელექტრომტორის დახმარებით.

როლერის დოლი ერთდროულად 150 კგ-მდე ფოთოლს იტევს. ერთი დაგრეხის ხანგრძლივობად დადგენილია 45 წუთი.

დაგრეხილი ჩაის ფოთოლი როლერიდან გადმოიტვირთება და გადაეცემა ე. წ. საფერმენტაციო საამქროს, სადაც ხდება დაგრეხილი ფოთლის დაყანება, ანუ ფერმენტაცია.

ფოთოლს აქაც ყუთებში ათავსებენ. საამქროში ჰაერი ხელოვნურადაა დანესტიანებული სპეციალური მოწყობილობის საშუალებით, რომელსაც ჰიჯროტემპერი ეწოდება. ჰიჯროტემპერი წარმოადგენს საამქროს კედელზე დამაგრებულ 10,5 მეტრის სიგრძის კოლოფს; მას აქვს ნახვრეტები, საიდანაც სპეციალური ვენტილატორის დახმარებით გამოიდეინება ნესტიანი ჰაერი, ნისლის მსგავსად. ეს ნისლი ანესტიანებს ჰაერს საფერმენტაციო საამქროში, რაც იწვევს ფოთლას დაყანვას. ტემპერატურა ამ საამქროში არ უნდა აღემატებოდეს +24 გრადუსს. საფერმენტაციო საამქროში მყოფი ფოთლის ნორმალური დაყანვისათვის საჭიროა მისი დაყოვნება საამქროში 2-7 საათამდე, იმისდა მიხედვით, თუ წლის რომელი დროა.

ამ საამქროში დაყანული ჩაის ფოთოლი გადაიტანება სახმობ საამქროში, სადაც ხდე-

ჩაის საფერმენტაციო სააქრო. 1. პეკროტემბერი. 2. ყუთები დაგრებილი ჩაის ფოთლით.

დაქანგული ფოთლის გახმობა სპეციალური სახმობი დანადგარების საშუალებით.

ჩაის ხმობა დაახლოებით ისეთსავე მიზანს ისახავს, რასაც, მაგალითად, ვაშლის ხმობა ჩირად, ე. ი. დროისაგან დამოუკიდებლად გემოსა და არომატის შენარჩუნებას.

ჩაის ფოთლის სახმობ დანადგარში სართულებად განლაგებულია ოთხი ტრანსპორტიორი. ეს ტრანსპორტიორები ტრაქტორის მოძვლების მსგავსად შედგება ერთმანეთთან სახსრულად შეერთებული ფირფიტებისაგან რა მოძრაობენ კბილანა ბორბლების დახმარებით.

ტრანსპორტიორებში გადის ქვემოდან მოწოდებული, სპეციალურ ღუმელში გახურებული ჰაერი.

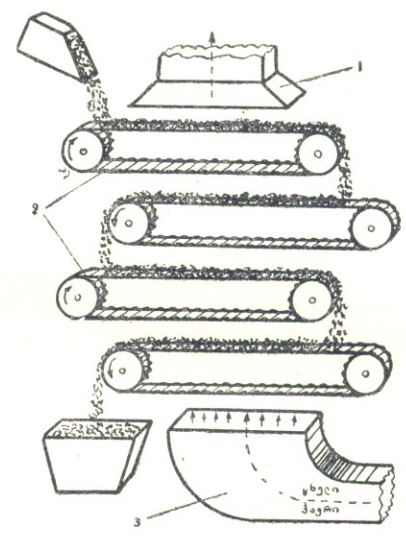
ზედა ტრანსპორტიორის ფირფიტებზე განუწყვეტილ იყრება დაქანგული ფოთლი, რომელიც ამ ფირფიტებთან ერთად მოძრაობს. ამიტომ ზედა ტრანსპორტიორზე მოთავსებული ფოთლები გაივლის ტრანსპორტიორის მთელ სიგრძეს და ჩამოიყრება მომდევნო, ქვევითა ტრანსპორტიორზე, სადაც ასევე გადაადგილდება და ჩაიყრება შემდეგ მომდევნო ტრანსპორტიორზე და ა. შ. ფოთლი გაივლის ყველა ტრანსპორტიორს. ამავე დროს ტრანსპორტიორებში ქვივიდან ზევით მოძრაობს +90-გრადუსიანი ტრიპირატორის ჰაერი, რომელიც გაივლის ტრანსპორტიორებზე მოთავსებულ ფოთლის ფენებს და ახმობს მათ.

ტრანსპორტიორების დანიშნულებაა მო-

ახდინოს ფოთლის დაყოვნება ცხელი ჰაერის ნაკადში, განსაზღვრული დროის განმავლობაში. ეს დაყოვნება 20 წუთს გოჭელდება.

აღნიშნული დანადგარი საათში 460 კგ ფოთოლს ახმობს.

აქედან გამხმარ ფოთოლს აწვდიან ჩაის მჭრელ მანქანას. ეს მანქანა გამხმარ ფოთოლს აქციევს მსხვილ ნამცეცებად, როგორსაც ჩვენ ვხმარობთ. დაჭრილი ფოთლები ხარისხდება სპეციალური დამხარისხებელი მანქანების მოძრავ საცრებში, იქიდან კი, ხარისხის მიხედვით, იყრება ხის ყუთებში. ყუთები აწონვის შემდეგ იხუფება ხისავე ხუფით.

ჩაის სახმობი დანადგარი. 1. ცხელი ჰაერის გასასვლელი მილი. 2. ტრანსპორტიორები. 3. ცხელი ჰაერის შესასვლელი მილი.

ამ სახის ჩაის ნაწარმს ეწოდება ჩაის ნახევარფაბრიკატი.

ჩაის ნახევარფაბრიკატი ჩაის ფაბრიკიდან იგზავნება ჩაის გადამწონ ფაბრიკაში, სადაც ხდება ჩაის პროდუქტის გადაწონვა და შეფუთვა ქალაქებში პატარა ფუთებად, რომლებსაც ვყიდულობთ მაღაზიებში.

ინჟინერი **მ. ჩხილაძე**

პირველი რკინიგზა რუსეთში

რკინიგზისადმი ინტერესი რუსეთში უკვე მე-18 საუკუნეში ჩაისახა. მცირე მანძილზე ადგილობრივი მნიშვნელობის რკინიგზის ხაზების მშენებლობის საკითხი არა ერთხელ წამოაყენა ცნობილმა რუსმა საზოგადო მოღვაწემ ნ. მორდვინოვმა. მე-18 საუკუნის დასასრულს ურალის სამთომეტალურგიულ ქარხნებში არსებობდა საცხენე რკინიგზები.

რუსეთში რკინიგზისა და ორთქლმავალ-მშენებლობის პიონერები არიან ქ. ნიჟნი ტაილის (ურალი) სამთო ქარხნის მექანიკოსები მამა და შვილი ექვთიმე და მიხეილ ჩერეპანოვები. 1834-35 წლებში მათ ურალზე გაიყვანეს პირველი რკინიგზის ხაზი რუსეთში და დაამზადეს პირველი ორთქლმავალი, რომელსაც „ხმელეთის ხომალდი“ უწოდეს.

რკინიგზის მშენებლობა რუსეთში 1835 წლიდან იწყება. ამ მიზნით რუსეთში მოწვეულ იქნა ჩეხი პროფესორი ფრანც-ანტონ ჰერსტნერი და მისი პროექტით გაყვანილ იქნა 26 კილომეტრზე პირველი საცდელი რკინიგზის ხაზი პეტერბურგსა და ცარსკოე სელოს შორის (ამჟამად ლენინგრადი და პუშკინი), რომელიც საზეიმოდ გაიხსნა 1836 წლის 30 ოქტომბერს.

რუსეთის მოწინავე ადამიანები ხედავდნენ რკინიგზის უდიდეს მნიშვნელობას და მოითხოვდნენ ახალი ხაზების მშენებლობას, მაგრამ იყვნენ რკინიგზის მშენებელთა მოწინააღმდეგეებიც. მაგალითად, გრაფი ტოლი ამბოზდა, რომ მგზავრების გადაყვანა რკინიგზით დემოკრატიული მოვლენაა და ამ ამბავს შეუძლია რუსეთში რევოლუცია გამოიწვიოსო. ფინანსთა მინისტრი კანკრინი ამტკიცებდა, ორთქლმავლის გამოჩენა მოსახლეობაში დიდ უკმაყოფილებასა და მღელვარებას გამოიწვევსო. საქმე იქამდე მივიდა, რომ ზოგიერთი ყურნალისტი წერდა: ორთქლმავლის ხმაური და კვამლი დააფრთხობს პირუტყვს, ძროხებს რძე გაუშრებათ, ხოლო ქათმები კვერცხების დებას შეწყვეტენო.

მიუხედავად წინააღმდეგობისა, პირველი საცდელი რკინიგზის გაყვანამ პეტერბურგსა და ცარსკოე სელოს შორის უდიდესი ბიძგი მისცა რუსეთში სარკინიგზო მშენებლობას.

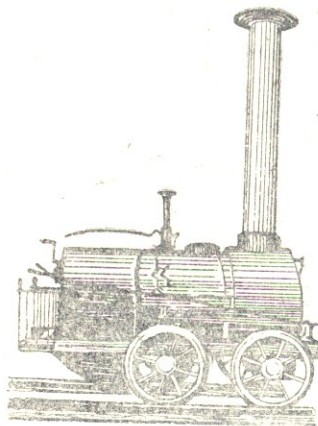
პირველი დიდი რკინიგზის ხაზის მშენებლობა რუსეთში 1843 წელს დაიწყო პეტერბურგსა და მოსკოვს შორის. პროექტი ეკუთვნოდა ინჟინერ-პროფესორს პ. მელნიკოვს. ხიდების მშენებლობას ხელმძღვანელობდა ხიდების მშენებლობის ერთ-ერთი ცნობილი ფუძემდებელი რუსეთში — ინჟინერი დიმიტრი ყურაფსკი.

გზის მშენებლობაზე ყმა გლეხები მუშაობდნენ. პირობები აუტანელი იყო. რკინიგზის მშენებლობის საერთო ხელმძღვანელმა გრაფმა კლეინმიხელმა და მისმა ხელქვეითებმა გაანიავეს და მიითვისეს მშენებლობისათვის გადებული თანხები. შიმშილისა და ეპიდემიისაგან უამრავი ხალხი იხოცებოდა. მშრომელთა ეს კატორღული შრომა შესანიშნავად აღწერა ცნობილმა რუსმა მწერალმა ნ. ნეკრასოვმა თავის ლექსში „რკინიგზა“.

პეტერბურგ-მოსკოვის რკინიგზა გაიხსნა 1851 წლის 13 ნოემბერს. იგი თავისი სიგრძით (644 კილომეტრი) მსოფლიოში ყველაზე უგრძესი რკინიგზა იყო.

ქ. მოსკოვი და ცენტრალური გუბერნიები დაუკავშირდნენ რუსეთის დედაქალაქსა და ნავსადგურს პეტერბურგს, გაცხოველდა სავაჭრო ურთიერთობა უცხოეთთან; რკინიგზამ ხელი შეუწყო ახალი ქალაქების ჩამოყალიბებასა და ზრდას.

დოქ. გ. ზაჩალიაშვილი

ჩერეპანოვების პირველი ორთქლმავალი.

გ ა ს ა რ თ ო ბ ი

გ ა მ ო ც ა ნ ე ბ ი

1. ძარღვი იწვის, ხორცი ღნება, გარს ნათელი ეფინება.
2. ჩემს ცაცხვის ქვეშ პაწაწინა ოღებია, გეგონებათ სათამაშო ქალაქია, შიგ შუქის და კაცის საზრდო ალაგია, გარს კბენია ფრინველები მოსდებია.

ბიოგრაფი ფარკეთილი

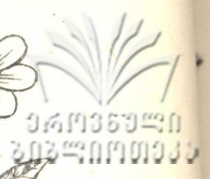
პ ა ს უ ხ ი

შუბრალ „პრონის“ № 8-ში მოთავსებული ამოცანისა

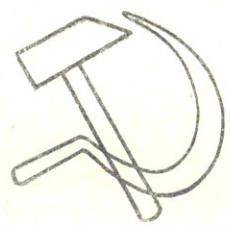
ამოცხსენი ამოცანა,
არ დამჭირდა დიდი ძალა;
სამოცლახუთმეტი ტონა,
ეფიქრობ, არის ხორბლის წონა.
ქერი უდრის თხუთმეტ ტონას,
ოცდაათს კი ჭვავი,
სამოც ტონას სიმინდი, —
სულ ესაა ხვავი.

ნანი ცინცაძე

ჭიათურის I საშუალო სკოლის მოსწავლე.

ამ სამ ყვავილს დანის სამი მოძრაობით მოაცალეთ ყვავილები და ფესვები ისე, რომ დანის თითოეული მოძრაობით იჭრებოდეს თითო ყვავილი და ფესვი ერთდროულად.

ეცადეთ მოხაზოთ ჩაქუჩი და ნამგალი ხელის აულებლად ისე, რომ ერთხელ გავლელულ ხაზზე დანქარი მეორედ არ გაატაროთ.

შ ი ნ ა ა რ ს ი

ფ. თოფურია — დიდი ოქტომბერი	88.
დ. ხუროძე — ბელადი გორში	3
ა. თევზაძე — ხართ გაზაფხული ჩვენი ქვეყნისა	3
კ. ოსიპოვი — ქართული ჩაპაევი	4
გ. ლეჟავა — მზის კუთხე	8
ა. გეწაძე — ორი ამბავი	9
ქ. ლოლაძე — პოლ როზსონი	11
ა. აღამია — ზეზვა ჭაბუკაიძე	13
პიონერული ორგანიზაციის მუშაობაზე	18
ნ. იაშვილი — უკრაინაში	20

გვ. ნიქაბაძე — პირველი გამარჯვება	22
ბ. პრუსი — არდადეგებზე	25
ო. ჩიხლაძე — ჩაის ფაბრიკაში	28
გ. ზარდალიშვილი — პირველი რეინიგზა რუსეთში გასართობი	31
ი. გრიშაშვილი — მშვიდობისათვის, გარეკანის მე-2 გვ. ჩვენი კალენდარი	32
გარეკანის პირველი გვერდის მხატვრობა ეკუთვნის მხატვარ გ. ფოცხიშვილს. გარეკანის მეოთხე გვერდზე ფოტოგრაფიული ი. ხალიფისა.	32

რედაქტორი ბ. კ ბ შ ბ ნ ი ძ ე. სარედაქციო კლუგია: ე. აბულაძე, დ. გვრიტიშვილი, მ. მარ-
ლიაშვილი, გ. თავაძე, გარეკანი, მ. მირიანაშვილი, ო. ნემსაძე, ზ. შინგალია.
პასუხისმგებელი მდივანი ვ. თორაძე. სამსაჯვართ რედაქტორი ბ. ფოცხიშვილი.

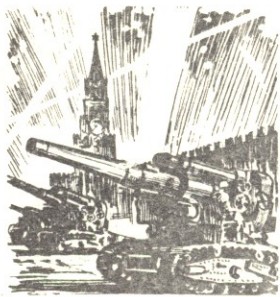
რედაქციის მისამართი: თბილისი, ლენინის ქ. № 14. ტელ. 3-81-85

შე 06603 ტირაჟი 15.000 გამომცემლობის შეევ. № 561 სტამბის შეევ. № 1228

ლ. ბ. ბერიას სახელობის პოლიგრაფკომბინატი „კომუნისტი“, ლენინის ქ. № 14
შურნალის გარეკანი დაბეჭდილია „ხარია ვოსტოკას“ ოფსეტ-მანქანაზე.

ჩვენი კატენდარი

სტალინური პარტილერი

არტილერია ომის ღმერთიაო,— თქვა დიდმა სტალინმა. საბჭოთა არტილერიის ცეცხლის გამანადგურებელი ძალა თავიანთ თავზე გამოცადეს სამოქალაქო ომში თეთრ-გვარდიელმა გენერლებმა და ინტერვენტებმა, რომლებიც შეეცადნენ ახალგაზრდა საბჭოთა სახელმწიფოს მოსპობას.

საბჭოთა არტილერიამ, მისმა მამაცმა არტილერისტებმა გმირობის უკვდავი სახელი მოიხვეჭეს დიდ სამამულო ომში. მარტო ორიოდეჯერ და შემდეგ სმოლენსკის მიმართულებით წარმოებული შეტევითი ბრძოლების დროს ერთი კილომეტრის სიგრძის ფრონტზე 200-250 საბჭოთა ჯარბაზანი და მძიმე ნაღმტყორცნიელი იყო განლაგებული და ცეცხლს უშენდა მტერს. მარტო ბერლინისათვის ბრძოლაში, მრავალრიცხოვან ტანკებთან და თვითმფრინავებთან ერთად, მონაწილეობდა 41 ათასი საბჭოთა ჯარბაზანი და ნაღმტყორცნიელი.

ჩვენი არტილერია დიდ სამამულო ომში, განსაკუთრებით შეტევითი ბრძოლების დროს, აშკარად ბატონობდა პიტლერელთა არტილერიაზე, სპობდა და ანადგურებდა მტრის პოზიციებს.

საბჭოთა ხალხს უუვარს თავისი ძლიერი არტილერია, თავისი გმირი არტილერისტები. ამიტომაც ზეიმობს იგი ყოველწლიურად 19 ნოემბერს სტალინური არტილერიის დღეს.

საბჭოთა შეიარაღებული ძალების ყველა სახეობასთან ერთად, სტალინური არტილერია მტკიცედ იცავს ჩვენი სამშობლოს ხელუხლებლობას, იგი მშვიდობის საიმედო გუშაგია.

ზოია

1941 წლის ნოემბერში, მოსკოვის 201 სკოლის მეათე კლასის მოსწავლე კომკავშირელმა გოგონამ გადაიარა ფრონტის ხაზი, შეურთდა პარტიზანებს და იწყო მტრის ზურგში მებრძოლი საბჭოთა ჯარისკაცის მძიმე, ხიფათით აღსავსე ცხოვრება. ეს იყო ზოია კოსმოდემიანსკაია.

და აი უკანასკნელი ეპიზოდი მისი ბრძოლისა: იგი შეიპარა მტრის ზურგში—ვერეის რაიონის სოფელ პეტრიშჩევოში, ბნელი ღამით გადაჭრა ტელეფონის მავთულები, ბენზინი შეაბსა და ცეცხლი წაუკიდა სახლებს, სადაც პიტლერელები იწყნენ. ამ ოპერაციას იგი უფებლად გადაურჩა. ორი დღის შემდეგ იგი კვლავ შეეცადა მოეხსო მტრის მნიშვნელოვანი სამხედრო ობიექტი. ის იყო ცეცხლი უნდა წაეიდებინა ფარდულებისათვის, რომ გუშაგებმა შეიპყრეს...

საშინელი წამება გადაიტანა გოგონამ ფაშისტების ხელში—მას ორასჯერ დაარტყეს მათრახი, შემდეგ გახურებული რკინითაც აწვალეს, მაგრამ ვერ გამოტყვეს, თუ ხად იყვნენ პარტიზანები. მაშინ იგი წაიყვანეს სოფლის ცენტრში და ჩამოახრჩეს. სიკვდილის წინ ზოია მოუწოდებდა სოფელს ებრძოლათ პიტლერელი ბანდიტების წინააღმდეგ.

პარტიზან ქალიშვილს სიკვდილის შემდეგ მიენიჭა საბჭოთა კავშირის გმირის წოდება.

თქვენ უთუოდ ბევრი რამ წაგიკითხავთ, ბავშვებო, ზოიას გმირობისა და ცხოვრების შესახებ—პოემები, ლექსები, მოთხრობები, პიესები...

ზოიას სახელი უკვდავია!

მიხეილ ლომონოსოვი

მიხეილ ვახილის-ძე ლომონოსოვი რუსული მეცნიერების ფუძემდებელი და სიამაყეა. მთელი კაცობრიობა დღემდე სარგებლობს ამ გენიალური რუსი მეცნიერ-ენციკლოპედისტის აღმოჩენებით. 1951 წლის 19 ნოემბერს შესრულდა 240 წელი მ. ლომონოსოვის დაბადებიდან.

იგი იყო უდადესი ქიმიკოსი, ფიზიკოსი, მათემატიკოსი, ასტრონომი, გრამატიკოსი, ფილოსოფოსი, პოეტი. ასეთ მრავალმხრივ ცოდნას, მეცნიერების მწვერვალეებს მან მიაღწია შეუპოვარი შრომით, თავდადებული სწავლით.

მ. ლომონოსოვი მდაბიოთა წრიდან იყო გამოსული. გლეხის შვილმა შესძლო უკვდავეყო თავისი სახელი იმ შავნელ ეპოქაში და ეს მხოლოდ თავისი დაუღალავი შრომის მეოხებით. მან თავისი სიყმაწვილესა და ახალგაზრდობაში მრავალი გაჭირვება გამოიარა, რომ მეცნიერებას დაუფლებოდა.

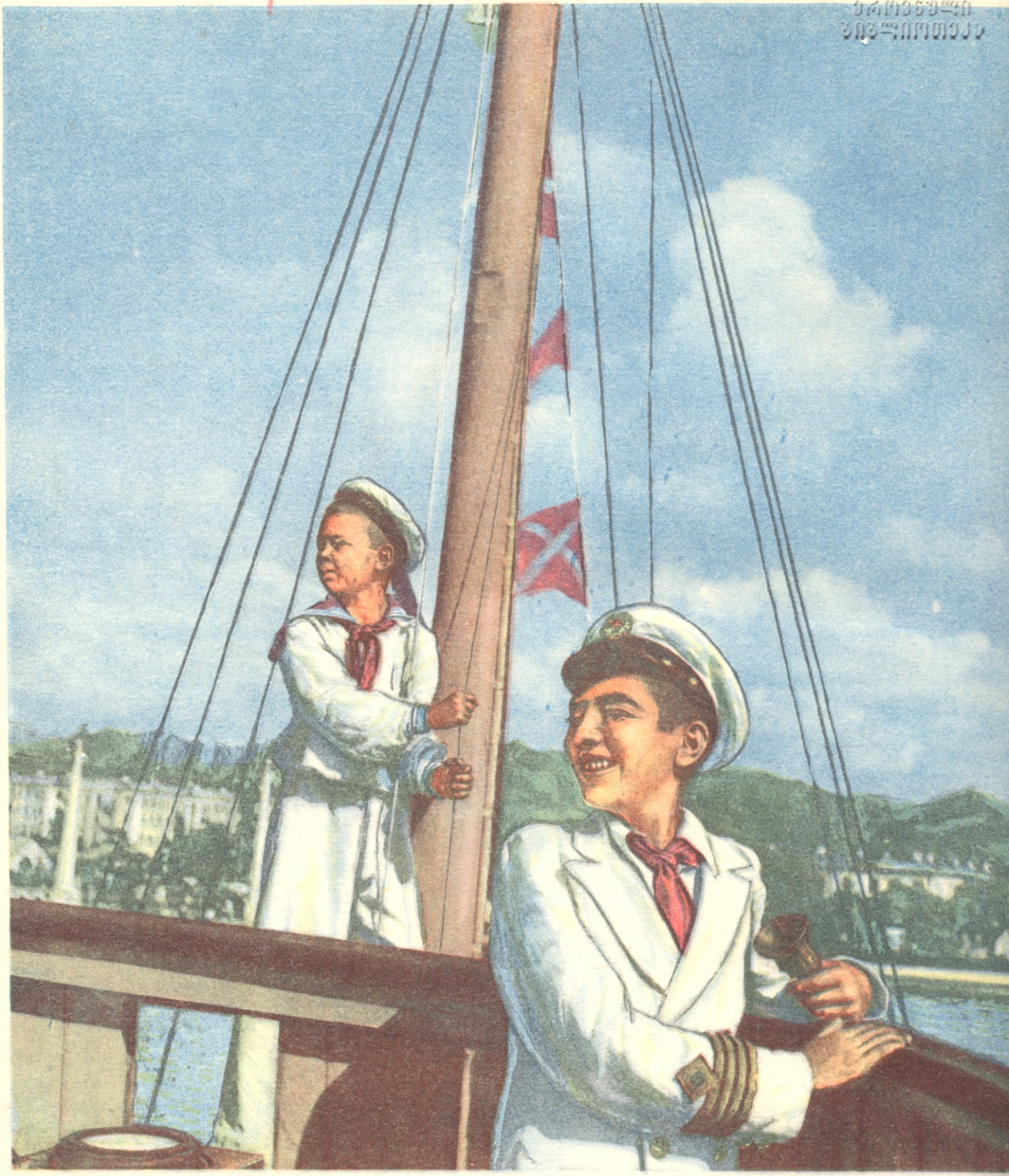
მ. ლომონოსოვის ეკუთვნის მთელი რიგი მეცნიერული აღმოჩენების პრიორიტეტი (პირველობა) მხოფლიოში. იგი იყო არა მარტო გენიოსი მეცნიერი, არამედ დიდი პატრიოტი—მთელი მისი მოღვაწეობა გამსჭვალული იყო რუსი ხალხისადმი სიყვარულით. იგი იბრძოდა რუსული მეცნიერების წინსვლისათვის, ხალხში განათლების შეტანისათვის, სკოლების გახსნისათვის. ლომონოსოვის ინიციატივით მოსკოვში 1755 წელს გაიხსნა უნივერსიტეტი.

დაიდ სტალინურ ეპოქაში ხორცშესხმულია ლომონოსოვის ოცნება ჩვენი ქვეყნის ბუნების წიაღისეულის გამოკვლევისა და მეცნიერების განვითარების შესახებ. დღეს იფურჩქნება, ვითარდება, ხალხს ემსახურება მეცნიერება, რომლის ფუძემდებელი რუსეთში მ. ლომონოსოვი იყო.

282 / 465

საქართველოს
საბავშვო
საბჭოთაო
საზღვაო
საზღვაო
საზღვაო

ლ. პ. ბერიას სახელობის ბათუმის პიონერთა პარკი. თბომაველ „პიონერზე“.